

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

12 Ἀπριλίου 1881

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 209.

ΤΟΜΟΣ ΙΑ' - 1881

Καὶ ἐξελθὼν ἐπέστρεψε μετὰ μακρὸν φέρων με-

γάλην φιάλην πλήρη γάλακτος κατὰ τὰ τρία τέταρτα.

Καθίσας δὲ πλησίον τῆς κλίνης, ἤρχισε μετὰ μεγάλης σοβαρότητος ταραττων τὴν φιάλην τοσοῦτον βιαίως κ' ἐπιμόνως, ὥστε μετ' ὀλίγον ἔγεινε περιπόρφυρος. Ἡ Λουκία μάτην προσεπάθει νὰ μὴ γελάσῃ.

— Γελάτε διὰ τὸ καρδιὰ μου, ἀπήντησεν ἡ σύγχως· εἶνε πολὺ ἀρχαῖον, ἀληθῶς, ἀλλὰ θὰ κάμῃ πολὺ καλὰ τὸ ἔργον του.

Καὶ ἐξηκολούθησε κινῶν τὴν φιάλην.

— Κυττάζετε, ὑπέλαβε, θέτων αὐτὴν πρὸ τῶν δύο μεγάλων ὀφθαλμῶν οἵτινες παρηκολούθουν τὴν ἐργασίαν του μετ' ἐκπληξέως συνάμα καὶ πονηρίας· βλέπετε αὐτὰ τὰ μικρὰ σφαίριδια; Εἶνε ἡ πρώτη ἀρχὴ τοῦ βουτύρου σας.

— Ἀλλὰ λησμονεῖτε, διέκοψεν ἡ Λουκία, ὅτι δὲν μ' ἐξηγήσατε, διατὶ εἴσθε ἡναγκασμένοι νὰ κάμετε τὸ βούτυρον μόνος σας.

Καὶ ταῦτα λέγουσα διελογίζετο:

— Τί θὰ ἔλεγεν ὁ πατήρ μου, ἐὰν ἔβλεπε τὴν στιγμὴν αὐτὴν τὸν ἱατρὸν.

— Ἐν πρώτοις, ἀπήντησεν ὁ ἱατρός, ἡ γῆ ἐδῶ εἶνε πολὺ ξηρά, καὶ δὲν παράγει βοσκὰς· δι' αὐτὸ οἱ γεωργοὶ μὰς μόλις ἔχουν καθεὶς μίαν ἢ δύο ἀγελάδας. Ἐπειτα τὸ γάλα μιᾶς ἀγελάδος ἢ δύο δὲν ἔχει ἀρκετὸν ἀνθόγαλα, ὥστε νὰ κάμῃ τις βούτυρον καλὸν ἡμέραν· ἐννοεῖτε;

— Δὲν ἐννοῶ τίποτε, εἶπε γελωσὰ πάντοτε ἡ νεῆνις· ἀλλὰ δὲν πειράζει, ἐξακολουθεῖτε.

— Ἐκ τούτου ἔπεται, ὅτι διὰ νὰ κάμουν βούτυρον, περιμένουν νὰ συνάξουν μιᾶς ἐβδομάδος ἀνθόγαλα, καὶ αὐτὸ, ἐννοεῖται, ξυνίζει ἐν τῷ μεταξῷ, καὶ τὸ βούτυρόν του γίνετ' ἐλεεινόν. Ἐπειτα δὲν ζητεῖται καὶ τὸ βούτυρον εἰς τὰ μέρη μας.

— Δὲν ζητεῖται! ἀνερῶνησεν ἡ Λουκία· καὶ πῶς κάμουν λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι, αἱ καλαὶ οἰκογένειαι θέλω νὰ εἰπῶ;

— Ὁ ἱατρός ἐμειδίασε.

— Δὲν εἴμεθα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, κυρία, ἀπήντησε, καὶ ἀρκοῦμεθα εἰς τὸ λάδι μας.

— ὦ! εἶπεν ἡ νεῆνις· δὲν ἡμπορῶ νὰ τὸ υποφέρω.

— Μία καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὰς ἀγγλικὰς σας προλήψεις, ὑπέλαβεν ἐκεῖνος.

Ἐπῆλθε δὲ βραχεῖα σιωπὴ, καθ' ἣν ἡ Λουκία ἐθεώρησε τὴν ἀρρενωπὴν καὶ νοήμονα μορφήν τοῦ ἱατροῦ, ἥτις τοσοῦτον ἦτο ἀντίθετος πρὸς τὴν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐνασχόλησίν του.

Τέλος, ἀφοῦ προσεκτικῶς ἐξήτασε τὸ περιεχόμενον τῆς φιάλης, ἀνέκραξεν ὁ ἱατρός.

— Τὸ καυμένο! ἔγεινε! ἰδοὺ τὸ βούτυρόν σας.

Καὶ προσέθηκε θριαμβικῶς:

— Τόσον πρέπει νὰ τὸ πλύνω καὶ νὰ τὸ μαζεύσω κἄπως, διὰ νὰ μὴ μοῦ λυώσῃ.

Ὡραία διὰ ζωγράφον σπουδὴ θὰ ἦτο ἡ φυσιο-

γνωμία τῆς μὲς Χούτσινς καὶ ὅλον ἐκεῖνο τὸ χρονικὸν διάστημα. Ἐκάστη τῶν γραμμῶν τῆς μορφῆς τῆς εἶχεν ἀντανταίσει διαδοχικῶς καὶ ἐκφραστικώτατα τὴν ἀπιστίαν, τὴν χλεύην, εἴτα δὲ τὴν ἐκπληξίν καὶ τέλος τὸ θάμβος.

— Ἐπειδὴ δὲν ἡμπορῶ νὰ σᾶς κατασκευάσω ἐγὼ καὶ ἡμέραν βούτυρον, εἶπεν ὁ ἱατρός ἐπανερχόμενος, νομίζω ὅτι τὸ καλλίτερον μέσον διὰ νὰ ἔχετε καλὸν ἐκάστην νωπὸν βούτυρον δι' ὅλους σας, εἶνε νὰ μισθώσετε δύο ἀγελάδας. Ἡ Σπεράντσα θὰ φροντίσῃ περὶ τούτου, ἐν θέλετε, καὶ θ' ἀρμέγῃ μόνη τῆς, καθὼς μὲ εἶπε, τὰς ἀγελάδας, διὰ νὰ ἦνε βεβαία, ὅτι τὸ γάλα θὰ ἦνε καθαρόν καὶ ἄδολον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος εἶνε περὶ τροφίμων, συγχωρήσατέ μου νὰ σᾶς δώσω μερικὰς ἰδέας, αἱ ὁποῖαι ἡμποροῦν νὰ σᾶς χρησιμεύσουν, ἀφοῦ θὰ ἦσθε ἡναγκασμένοι νὰ μείνετε ἀρκετὸν καιρὸν εἰς αὐτὸ τὸ πτωχὸν κατάλυμα.

— Ἀλλὰ τί θὰ κάμῃ ὁ πατήρ μου, ἡρώτησεν ἀνησυχῶς ἡ Λουκία, ὁ ὁποῖος δὲν βλέπει τὴν ὥραν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ Λονδίνον;

— Πιστεύσατε, κυρία μου, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος ἐνθαρρυντικῶς, ὅτι ὁ Σίρ Ἰωάννης δὲν ἐπιθυμεῖ τίποτε περισσότερον παρὰ τὴν ἀνάρρωσίν σας. Ἀκούσατε λοιπὸν τί ἤθελα νὰ σᾶς εἰπῶ. Δύο ταχυδρομικαὶ ἄμαξαι περνοῦν καὶ ἡμέραν ἀπ' ἐδῶ ἢ μία πηγαίνει εἰς τὴν Νίκαιαν καὶ ἡ ἄλλη εἰς τὴν Γένουαν. Δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου ἡμπορεῖτε νὰ φέρετε ἀπ' αὐτὰς τὰς πόλεις, ὅτι ἔχετε ἀνάγκην· πρέπει μόνον νὰ ἔχετε κἄποιον νὰ τ' ἀγοράζῃ καὶ νὰ τὰ παραδίδῃ εἰς τὸν σταθμὸν τῶν ἄμαξων· ἐν θέλετε, ἡμπορῶ νὰ ἐπιφορτίσω φίλους μου, τοὺς ὁποῖους ἔχω καὶ εἰς τὰς δύο πόλεις.

— Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ, εἶπεν ἡ Λουκία· ἀλλ' ἔχομεν εἰς τὴν Νίκαιαν τὸν ταχυδρόμον μας, ὁ ὁποῖος ἡμπορεῖ ν' ἀναλάβῃ τὴν φροντίδα.

— Ὁχυμάσια, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος.

Ἡ Χούτσινς εἰσῆλθε τὴν στιγμὴν ἐκείνην φέρουσα τὸ πρόγευμα, καὶ ἡ Λουκία ἐπετέθη ἐκθύμως κατὰ τῆς φρυγανίας καὶ τοῦ βουτύρου, κηρύττουσα ὅτι οὐδέποτε εἶχε γευθῇ ὠραιότερον βούτυρον.

— Ἀλήθεια, εἶπεν ἡ μὲς Δάβεν, τί ἔγεινεν ἡ Σπεράντσα; Δὲν τὴν εἶδα ἀπὸ χρός τὸ πρωῒ.

— Ἡ Σπεράντσα ἐπεπλήχθη, ἀπήντησεν ὁ ἱατρός, κ' ἐντρέπεται τόρᾳ νὰ φανῇ.

— ὦ! τὴν ἐπεπλήξατε; διατὶ;

— Διότι ἐτρόμαξε μίαν κυρίαν μετὰ φόβισμένῃ της βλέμματα, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος. Δὲν τὴν ἐπίστευα τόσον ἀνόητον.

— Πῶς; ἡρώτησεν ἡ Λουκία.

— ἡμπορῶ, πιστεύω, νὰ σᾶς διηγηθῶ χωρὶς φόβον τὰς ἀνοησίας της. Φαντασθῆτε, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἱατρός· ἅμα ἔμαθεν ἡ βλάξ ὅτι ἀφῆρθε ἀπὸ τὴν κλίνην σας τὸν σταυρὸν καὶ τὴν παναγίαν...

— Ἐπειράχθη; ἡρώτησεν ἡ Λουκία, διακόπτουσα.

— Διόλου! Ἀλλὰ ἐσυμπέρανεν εὐθὺς εὐθὺς, ὅτι δὲν εἴσθε χριστιανή, καὶ τόσην λύπην ἠσθάνθη, εἶπε, τόσην λύπην, νὰ συλλογίζεσθαι ὅτι δὲν θὰ ἐμβῆτε ποτὲ εἰς τὸν παράδεισον, ὥστε ὅταν πάλιν σᾶς εἶδε, δὲν ἡμπούρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα.

— Τί πτωχὴ κόρη! ἀνερῶνησεν ἡ Λουκία· δὲν πρέπει νὰ τῆς ἀφήσωμεν τὴν ἰδέαν, ὅτι δὲν εἶμαι χριστιανή. Σᾶς παρακαλῶ ἱατρε, φερετέμε την.

Ὁ Ἀντώνιος ἐξῆλθε κ' ἐπέστρεψε μετὰ μικρὸν σὺρον κατόπιν του τὴν ἰταλίδαν, ἀμήχανον καὶ περιπόρφυρον ἐκ τῆς αἰδοῦς.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, εἶπε τρέμουσα πρὸς τὴν Λουκίαν, δὲν ἤθελα νὰ σᾶς πειράξω· μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν τὸ ἤθελα.

— Δὲν εἶμαι πειραγμένη, cara mia, εἶπεν ἐπιχαρίτως ἡ Λουκία ἰταλιστῇ, μετὰ τινος ἐπίσης ἀμηχανίας, ἥτις ἐπορφύρωσέ πως τὰς ὠχράς της παρειάς.

Αἱ δύο νεάνιδες ἀπετέλουν τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὠραιότατην εἰκόνα.

— Σᾶς εὐγνωμονῶ μάλιστα, ὅτι ἐνδιαφέρεσθε τόσον διὰ μίαν ξένην. Ἄν δὲν ἦμην χριστιανή, θὰ ἦμην δι' ὅλους ἀξία λύπης. Ἀλλ' εἶμαι χριστιανή, καλὴ μου Σπεράντσα, καὶ λατρεύω τὸν ἴδιον οὐράνιον πατέρα.

Ἡ Σπεράντσα ἔδραξε τὴν χεῖρα τῆς νεαρᾶς ἀγγλίδος καὶ ἠτοιμάζετο νὰ τὴν ἀσπασθῇ, ἀλλ' ἡ Λουκία, ἐλκύσασα τὴν ἰταλίδαν πρὸς ἐαυτήν, τὴν ἐφίλησεν ἐπὶ τῆς παρειᾶς.

— Ἀχμρά! ἐξαίρετα! εἶπεν ὁ ἱατρός, ὅστις δὲν ἐφοβεῖτο ἐκ συγκινήσεως τῆς ἀσθενοῦς του. Μὴ λησμονῆτε ὅτι τὸ βούτυρόν μου εἶνε ἀκόμῃ εἰς τὸ πινακίδόν σας.

Ὁ Σίρ Ἰωάννης εἰσῆλθε μετὰ τινος στιγμᾶς, καὶ ἐνῶ οἱ παριστάμενοι διετέλουν ἔτι ὑπὸ τὸ γόητρον τῶν γενομένων. Διότι εἶνε ἀλήθεια πάντοτε παρήγορος, καὶ τοὶ ἀλήθεια παλαιὰ, ὅτι οὐδὲν ἱλαρώτερον τῆς ἀμοιβαίας ἀνταλλαγῆς ὀλίγης ἀγαθότητος. Ὁ δὲ Σίρ Ἰωάννης εἶχε τὴν ψυχικὴν διάθεσιν πρόσφορον εἰς μετάληψιν τῆς κύκλου του θυμηδίας. Ἀντιστρόφως πρὸς τὴν πρώτην νύκτα, ὁ Σίρ Ἰωάννης εἶχε κοιμηθῇ καλῶς. Δὲν εἶνε λυπηρὸν διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος νὰ συλλογισθῇ τις, ὅτι ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη τῶν πραγμάτων ἐκτίμησις ἡμῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πῶς ἐκοιμήθημεν; Ὁ Σίρ Ἰωάννης λοιπὸν εἶχε κοιμηθῇ θαυμασικῶς· τὰ ξυράφια του εὐρέθησαν εἰς ἀρίστην κοπτικὴν κατάστασιν· εἶχε καλὰ νὰ περὶ τῆς θυγατρὸς του· εἶχε πῖσι ἐξαίρετον τέϊον, — τὸ τέϊον τοῦ ἱατροῦ — καὶ τὸ πνεῦμά του ἐπομένως ἦτο ἐλαφρὸν καὶ εὐθυμον.

— Βλέπετε, Σίρ Ἰωάννη, εἶπε σοβαρῶς ὁ Ἀντώνιος μετὰ τὰς συνήθεις φιλοφροσύνας, ὅτι τὸ φοβερόν ἐκεῖνο μέσον τῆς ἀφαιμάξεως δύναται

νὰ φέρῃ ἐξαίρετα ἀποτελέσματα. Ἡ κυρία θυγατέρα σας εἶνε μαρτύριον τῶν λόγων μου.

— Οὐδεὶς χαίρει πλεόονον ἐμοῦ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς θεραπείας σας· καὶ ἡ μὲς Δάβεν κ' ἐγὼ σᾶς ἔχομεν μεγάλας ὑποχρεώσεις, ἀπήντησεν ὁ Σίρ Ἰωάννης, μετ' ἱκανῆς ἀμηχανίας, συλλογίζόμενος ὅτι δυνατὸν ἦτο νὰ ἐπέλθῃ ὁ ἀγγλος ἱατρός, ἐνῶ ἦτο ἔτι ἐκεῖ ὁ ἰταλός.

Ἀλλὰ καὶ ἦν στιγμὴν ἀκριβῶς διεννοεῖτο τὴν πιθανότητα τοιαύτης συγκρούσεως, ὁ ἱατρός Ἀντώνιος ἔλαβε τὸν πῖλόν του, λέγων ὅτι ἐροβεῖτο, μὴ δὲν ἦθελε κατορθώσῃ νὰ ἐπανέλθῃ πρὸ τῆς ἐσπέρας.

— Θὰ μ' ἀφήσετε τόρᾳ ποῦ εἶμαι καλλιτέρα; ἡρώτησε σκυθρωπάζουσα ἡ Λουκία.

— Ποτὲ, ἀπήντησε ζωηρῶς ὁ ἱατρός· ἀλλ' ἔχω μίαν ἐπίσκεψιν ἐδῶ εἰς τὰ περίχωρα καὶ τὴν ἀναβάλλω πρὸ δύο ἡμερῶν· δὲν ἡμπορῶ νὰ τὴν ἀναβάλω περισσότερον.

— Μίαν στιγμὴν, σᾶς παρακαλῶ, ἱατρε, εἶπεν ὁ Σίρ Ἰωάννης, ἔτι φιλοφρονέστερος, καὶ οἶοναι θέλων νὰ φανῇ εὐγενέστερος πρὸς ἄνθρωπον, ὃν ἐμελλε νὰ δυσαρεστήσῃ μετ' ὀλίγον. ἡμπορεῖτε νὰ μὲ εἰπῆτε τί κάμνει ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος ἀμαξηλάτης;

— Ὁ Πρόσπερος; ἡρώτησεν ὁ ἱατρός ἐκπληκτός. Εἶνε πολὺ ἀσθενής· ἔχει διαλείποντα πυρετόν.

— Εἶνε κίνδυνος; ἡρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ὅχι ἀπολύτως· ἀλλ' ἡμπορεῖ νὰ μείνῃ κατὰκοίτος ἐβδομάδας. Ἀυπηρὸν πρᾶγμα, μὲς Δάβεν, δι' ἄνθρωπος, αἱ ὁποῖαι κερδίζουν τὴν ζωὴν τῶν μετὰς χεῖράς των, κ' ἔχουν καὶ ἄλλα πρόσωπα εἰς βάρους των.

— Εἶνε νυμφευμένος ὁ Πρόσπερος; ἡρώτησεν ἡ νεῆνις.

— Ὅχι ἀκόμῃ, ἀλλ' ἔχει γριάν μνητέρα καὶ νέαν ἀδελφὴν, τῶν ὁποίων εἶνε τὸ μόνον στήριγμα· ὁ ταλαίπωρος Πρόσπερος εἶνε καλλιτέρας υἱὸς καὶ ἀδελφός, πρὸς ἀμαξηλάτης. Ἀλλὰ πρέπει νὰ σᾶς ἀφήσω. Προσκυνῶ, καὶ ἀναβλεπόμεθα.

— Πατέρα, εἶπεν ἡ Λουκία, ἀφοῦ ἀνεχώρησεν ὁ ἱατρός, μοῦ δίδεις τὴν ἀδειαν νὰ στείλω ὀλίγα χρήματα εἰς τὸν πτωχὸν αὐτὸν ἄνθρωπον; Ὁ ἱατρός Ἀντώνιος λέγει πόσον καλὰ δι' αὐτόν.

Ὁ Σίρ Ἰωάννης κατέστειλεν ἐπιφώνημα εὐχαριστήσεως, ἀκούων πρῶτασιν ὁμιλησάντων οὐ μόνον τὴν πατρικὴν του στοργήν, διὰ τῆς γενναῖας δωρείας τῆς θυγατρὸς του, ἀλλὰ καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ αἰσθητήματα. Διότι ὁ βαρυνέτος — εἶνε ἡ ἀλήθεια — ἀκούσας τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τοῦ Προσπερου, ἐσκέπητο πάραυτα νὰ εὕρῃ μέσον ὅπως τὸν βοηθήσῃ χρηματικῶς, χωρὶς νὰ ἐλθέσῃ τὴν ἀξιοπρέπειάν του. Ἡ πρότασις τῆς Λουκίας συνεβίβασεν οὕτω τὰ πάντα, διότι καὶ ὁ Πρόσπερος ἐβοηθεῖτο καὶ ὁ Σίρ Ἰωάννης δὲν ἐφάνετο. Ἀ-

πλήντησε λοιπόν μετά προσποιητής τινος ἀδικιορίας :

— Κάμε όπως θέλεις, κόρη μου, μολονότι, τῇ ἀληθείᾳ, δὲν τοῦ ὀφείλομεν καὶ πολλὴν εὐγνωμοσύνην ὅτι, μᾶς ἔφησε ζωντανούς· ἀλλὰ τέλος πάντων αὐτὸ δὲν εἶνε λόγος νὰ ὑποφέρῃ ἡ μητέρα του. Στείλε τὰ χρήματα εἰς τὴν πτωχὴν γράϊαν, ἡ ὁποία βεβαίως εἶνε ἀξιολύπητος, ὅτι ἔχει τόσον τρελλὸν υἱόν.

— Νομίζω, πατέρα, ὅτι καλὸν θὰ εἶνε νὰ ὁμιλήσω τοῦ ἱατροῦ, ὁ ὁποῖος θὰ μᾶς εἴπῃ τί εἶνε τὸ καλλίτερον.

— Ὅπως θέλῃς, κόρη μου, ἀπλήντησεν ὁ Σίρ Ἰωάννης.

Ἰν' ἀλλάξῃ δὲ ὁμιλίαν, παρετήρησε πόσον ὠραία ἦτο ἡ ἡμέρα.

— Ἀλήθεια! εἶπεν ἡ Λουκία· ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶνε τόσον γλυκεῖα. Δὲν πηγαίνεις ὀλίγον νὰ περιπατήσῃς, πατέρα; Ὅθ' σου κάμῃ καλόν.

— Τὸ συλλογίζομαι, ἀλλὰ θὰ πηξῇς μόνη. Θέλεις νὰ σοῦ ἀναγνώσῃ τίποτε ἡ Χούτσινς κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου;

— Ἡρώτησα τὸν ἱατρὸν ἂν πρέπει, καὶ μοῦ εἶπεν, ὅτι δὲν εἶνε ἀκόμη καιρός.

— Ὁ ἱατρός σου Ἀντώνιος, ἀγαπητὴ μου, εἶπε δυσθύμως ὁ Σίρ Ἰωάννης, εἶνε φοβερὰ ἀργός.

— Ξέρεις τὴν ἰταλικὴν παροιμίαν: *Chi va piano va sano, chi va sano va lontano*¹ ἀπῆν-
τυσε φαιδρῶς ἡ μὲς Δάβεν. Δὲν περᾶζει· ἐγὼ θὰ σκέπτομαι. Πήγαινε, πατέρα, καὶ καλὸν περὶ-
πατον.

Ἡ θάλασσα, ὁ ἥλιος, τὰ βουνά, πάντα κύκλω προσεμεδίωκαν καὶ αὖρα μαλακὴ ἐμετρίαζε τοῦ ἡλίου τὸν καύσωνα. Ἀσπρίζομενος οὕτως εἶπεν ὑπὸ τοῦ καθαροῦ ἐκείνου ἀέρος, ὁ Σίρ Ἰωάννης ἡκολούθει ἡσύχως τὴν ὁδὸν τῆς Βορδιγέρας. Αἰσθημα φυσικῆς τινος εὐεξίας τὸν κατεῖχε, καὶ παρὰ τοῦ ἀγαθῆς διάθεσις εἶχεν ἀφουπνισθῇ. Τόσον ἐλαφρὰ ἦτο ἡ καρδιά του, ὥστε ἂν τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν ἡρώτα τις, ποῖαν ἀφορμὴν δυσαρκειᾶς εἶχε κατὰ τοῦ ἱατροῦ Ἀντωνίου, πολὺ θὰ ἐδυσκολεύετο νὰ τὸ εἴπῃ. Δυνάμεθα μάλιστα νὰ διαβεβαιώσωμεν, ὅτι ἐπῆλθε στιγμὴ καὶ ἡν ὁ βαρωνέτος ἐπεθύμησεν εἰλικρινῶς νὰ μὴν εἶχεν ἀποστείλῃ τὸν Γιάννην εἰς Νίκαιαν ἢ νὰ τὸν ἔβλεπε καὶ ἐπιστρέφοντα μόνον.

Ἀλλ' ἡ καλὴ αὐτὴ διάθεσις ὀλίγον μόνον διήρκεσεν. Ἐπειδὴ ὁ Σίρ Ἰωάννης ἦτο λίαν ὑπερήφανος, ἦτο καὶ λίαν εὐαίσθητος πρὸς οἰανδήποτε, καὶ τὴν ἐλαχίστην ἔτι, δυσάρεστον ἐξωτερικὴν ἐπίδρασιν. Ἡ ἐπίδρασις δὲ αὕτη ἐξεδηλώθη τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὸ τὴν φαιδρὰν καὶ ἀνυπόκριτον μορφὴν ῥωμαλέου χωρικοῦ.

Ὁ βαρωνέτος εἶχεν ἤδη ἀπαντήσῃ πολλοὺς χωρικοὺς, οἵτινες ἐχαίρετσαν αὐτὸν παρερχόμε-

1. Ἀνάλογος τῇ ἐλληνικῇ: Ἀ γ α λ ι' ἀ γ α λ ι α γ ι ν ε τ α ι ἢ ἀ γ ο υ ρ ῖ δ α μ ε λ ι.

νοι, ἐκπληροῦντες ὁπωσδήποτε τὸ καθήκον των —κατὰ τὰς ἰδέας τοῦ Σίρ Ἰωάννου. Ἡ εἰδησις τοῦ συμβάντος εἰς τὸν ἄγγλον εὐπατρίδην καὶ τὴν θυγατέρα του δυστυχήματος, ἡ ὑπὸ τῆς Ῥόζας καὶ τῆς Σπεράντσας γενομένη περιγραφή τῆς ἐξαισίου καλλονῆς καὶ προτότητας τῆς Λουκίας, εἶχον διαδοθῇ καθ' ὅλα τὰ περὶ χώρα καὶ εἶχον φυσικῶς παραγάγῃ μεγίστην ὑπὲρ τῶν ξένων συμπάθειαν.

Τὸ αἶσθημα δὲ τοῦτο εἶχον ἐκδηλώσει τὴν πρωτὴν ἐκείνην οἱ ἀγαθοὶ χωρικοὶ ἀποκαλυπτόμενοι, ὡς προείπομεν, πρὸ τοῦ Σίρ Ἰωάννου. Ἀλλ' ὁ χονδρὸς γεωργὸς περὶ οὗ ὁ λόγος δὲν ἔκρινε πρέπον ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὴν σιωπηρὰν αὐτὴν ἐκδήλωσιν. Ἐπλησίασε τὸν βαρωνέτον καὶ τῷ ἀπέτεινε φράσεις τινὰς, ἃς ἐπέκρανε δι' ἀποπείρας χειραψίας—οἰκειότητος, ἣν ἐβδελύσσετο ὁ Σίρ Ἰωάννης καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκλογὰς, πολὺ δὲ περισσότερον, ἐννοεῖται, ἀπέκρουεν ἐπὶ δημοσίας ὁδοῦ ἐν Ἰταλίᾳ.

Ὁ χωρικός, οὗτινος ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἀγαθὴ θέλησις ἐξεργάζοντο διὰ διαλέκτου πάντῃ ἀκαταλήπτου εἰς τὰ ὦτα τοῦ ἄγγλου, πᾶν ἄλλο ἠδύνατο νὰ υποθέσῃ ἢ ὅτι προσέβαλε τὸν εὐπατρίδην, ὃν εἶδεν αἶφνης στρέφοντα τὰ νῶτα ἐν μεγίστῃ στενοχωρίᾳ καὶ τρεπόμενον πρὸς τὸ ξενόδοχον ἐν πάντῃ ἀλλοίᾳ φυσικῇ διαθέσει ἐκείνης, ἣν εἶχε πρὸ μικροῦ, ὅτε ἐξήρχετο εἰς περίπατον.

[Ἐπὶ συνίχῃ]

ΠΕΡΙ ΣΕΙΣΜΩΝ

Φαινόμενα καὶ αἰτίαι αὐτῶν
ὑπὸ Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ.

Ὁ τελευταῖος σεισμὸς τῆς Χίου, ὁ συγκινήσας τοὺς πάντας ἕνεκα τῶν πολλῶν θυμάτων καὶ τῆς δεινῆς καὶ δυσυπολογίστου καταστροφῆς, θέλει περιγραφῇ βεβαίως, ὅταν περισυναχθῶσιν ἅπασαι αἱ περὶ αὐτοῦ παρατηρήσεις τῶν ἡμετέρων ἀπσταλμένων καὶ ἄλλων ἀλλοδαπῶν ἐπιστημόνων. Νῦν δὲ, ὅτε οἱ κλονισμοὶ τοῦ ἐδάφους ἐκόπασαν καὶ ὁ ἀπαίσιος ἥχος τῶν κρημνιζομένων οἰκίδων καὶ τῶν οἰμωγῶν τῶν καταθαπτομένων θυμάτων ἔπαυσεν, δὲν νομίζομεν ἄσκοπον νὰ διαλάβωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ μυστηριώδους καὶ μεγαλοπρεποῦς φαινομένου τῶν σεισμῶν ἐν γένει κατὰ δύο διαλέξεις, λαβούσας χώραν ἐν στενοῖς λογίων κύκλοις ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τῶν γεωλόγων καὶ καθηγητῶν Ferdinand v. Hochstetter καὶ Suess. Οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἐστίας» θέλουσιν ἀναμνησθῇ καὶ ἐξηγήσει ἐκ τῆς διατριβῆς ταύτης πολλὰ φαινόμενα τοῦ ἐν Χίῳ σεισμοῦ, περιγραφέντα ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, καὶ θέλουσιν ἐννοήσῃ τὰ πλεῖστα, ὅταν ἀποσταλῇ ἐκείθεν λεπτομερὲς ἐπιστημονικὴ ἐκθεσις.

Ἡ ἡμετέρα γῆ, καίτοι ἀριθμοῦσα ὡς εὐράνιον σῶμα ἡλικίαν ἀναριθμητῶν δυσσεκατομμυρίων ἐτών, εἶνε ὅμως ἱκανῶς νέα ὅπως ἐκδηλοῦ εἰσέτι

τὰ μεγαλοπρεπῆ φαινόμενα τῶν ἐπ' αὐτῆς στοιχείων, καθ' ὃν ὁ ἄνθρωπος εἶνε πάντῃ ἀνίκανος καὶ ἀνίσχυρος. Καὶ αἱ μὲν διαταράξεις τῆς ἰσορροπίας τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ αἱ τῶν ὑδάτων τῶν ὠκεανῶν, αἱ προκαλοῦσαι τὰς θυέλλας καὶ τοὺς τυφῶνας, τὰς κινήσεις τῶν κυμάτων καὶ τὰ βεύματα τῶν ὠκεανῶν, λίαν ἀκόπως καὶ κατὰ φυσικοὺς νόμους δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσιν. Ἀλλ' αἱ διαταράξεις τῆς ἰσορροπίας τοῦ γήινου φλοιοῦ, ἐπ' οὗ οἰκοῦμεν, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν μυστηριωδῶν ἐνδομύχων τῆς γῆς, ἐπειδὴ δὲν ὑπόκεινται ἀμέσως εἰς τὰς ἡμετέρας παρατηρήσεις, θέλουσι δυσχεραίνει τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας καὶ ἐξηγήσεις. Αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ ὑποχθόνιον ἐσωτερικὸν τῆς γῆς, περὶ οὗ ἀπολύτως οὐδὲν θετικὸν γνωρίζομεν, προκαλεῖ φαινόμενα μεγαλοπρεπέστατα μὲν καὶ παντοδύναμα, ἀλλὰ καὶ μυστηριώδη, ὑπερβαίνοντα κατὰ τὴν καταστρεπτικὴν καὶ ἐκμηδενιστικὴν αὐτῶν δύναμιν πάσας τὰς ἐπαναστάσεις τῶν ὠκεανῶν καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας.

Εἶνε γνωστὸν ἐκ τῆς γεωλογίας, ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου διατελεῖ εἰσέτι ἐν ὑψίστῃ θερμοκρασίᾳ, καὶ ὅτι ὁ διαπύρος οὗτος πυρὴν τῆς γῆς, πιθανῶς συνιστάμενος ἐκ σιδήρου κυρίως, κυκλοῦται ὑπὸ φλοιοῦ πετρώδους, λεπτοῦ σχετικῶς πρὸς τὸν ὄγκον τῆς ὅλης γῆς, ἔχοντος πάχος 10 ἢ 20, ἴσως δὲ καὶ πλεονόντων γεωγραφικῶν μιλίων. Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦτο τῆς γῆς εὐρίσκεται εἰσέτι εἰς πυρὸρρευστον κατάστασιν, ὡς ἐκ τῆς μεγίστης θερμοκρασίας, ἣ ἐὰν ἕνεκα τῆς προστιθεμένης εἰς τὴν θερμοκρασίαν ταύτην μεγάλης πίεσεως εἰς τὰ βῆθη ἀπεπήχθη τὸ διάπυρον τοῦτο ῥευστὸν καὶ διετήρησε μόνον τὴν ἰδιότητα νὰ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ῥευστὴν κατάστασιν ἅμα διανοιγόμενης διὰ τοῦ φλοιοῦ ῥωγμῆς τινος, ἢ ἐπερχομένης ἄλλης τινος διαταράξεως, εἰς δύο ζητήματα, ἐπ' ὧν οἱ γεωλόγοι δὲν ἐσχημάτισαν εἰσέτι τὴν αὐτὴν γνώμην. Κατὰ τοῦτο ὅμως συμφωνοῦσι πάντες οὗτοι μετὰ τῶν ἀστρονόμων, ὅτι τὸ διάπυρον ἐσωτερικὸν τῆς γῆς εἶνε τὸ ὑπόλοιπον σφαίρας ποτὲ ῥευστῆς καὶ ἀεριοειδοῦς, ἐν ὅλῳ διαπύρου, ἥτις κατὰ μικρὸν ἀποψυχθεῖσα δι' ἀκτινοβολίας τῆς θερμότητος πρὸς τὸ κατὰψυχρον χάος, διατελεῖ καὶ σήμερον ἔτι εἰς τὴν ἐψυγμένην κατάστασιν. Ἐνεκα δὲ τῆς ἀποψύξεως ταύτης ἐπῆλθε ῥίχνωσις τοῦ γήινου πυρῆνος καὶ ῥυτίδωσις τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸν στερεοῦ φλοιοῦ.

Ἐν αἱ ὑποθέσεις αὗται ὧσιν ἀληθεῖς, καὶ περὶ τούτου οὐδεμία ἀμφιβολία ἐπικρατεῖ μετὰ τῶν ἐπιστημόνων, δυνάμεθα εὐχερῶς νὰ ἐξηγήσωμεν πληθὺν φαινομένων συμβαινόντων ἐπὶ τῆς γῆς ἐπιφανείας, ἄλλως ἀνεξηγήτων. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος δὲ Χουρβόλδος ὥρισεν τὰ ἡφαίστεια φαινόμενα ὡς ἀντίδρασιν τῶν ἐνδομύχων τῆς γῆς πρὸς τὴν ἐπιφανείαν, καὶ ἐθεώρησεν αὐτὰ ὡς φαινόμενα σφριζόμενα ἐπὶ γενικῆς τινος τῆς γῆς καταστάσεως.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλην σειρὰν φαινομένων δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν διὰ τῶν ἐπιδράσεων, τὰς ὁποίας τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς ἤττησεν ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ καὶ διηνεκῶς ἀσσεῖ. Αἱ ἐξάρσεις καὶ καταδύσεις τοῦ φλοιοῦ, δι' ὧν αἱ ἡπείροι καὶ οἱ ὠκεανοὶ ἐχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων, δεικνύουσιν ἡμῖν ἐν μεγάλῳ μεγέθει τὴν ῥυτίδωσιν ταύτην τοῦ γήινου φλοιοῦ, αἱ δὲ σειραὶ τῶν δόρων μετὰ τῶν ἐκτετοπισμένων καὶ ἐπτυγμένων στρωμάτων αὐτῶν αὐτὸ τοῦτο ἐν μεγέθει συμ-
κρῶ. Ἡ ἀκριβὴς σπουδὴ τῆς διατάξεως τῶν στρωμάτων καὶ τῶν γαιοτεκτονικῶν σχέσεων τῶν Ἀλπεων, τῶν Ἀπεννίνων, καὶ ἰδίως τῶν σειρῶν τῶν ὀρέων τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, προὐκάλεσαν ὅλως διαφόρους τῶν προτέρων γνώμας περὶ τῆς γενέσεως τῶν ὀρέων. Ἡ σημερινὴ ἐπιστῆμη ἀναζητεῖ τὴν αἰτίαν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὀρέων οὐχὶ εἰς τὰς ὑψώσεις ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, τὰς προκαλουμένας διὰ τῆς ἐκρήξεως πλουτωνίων καὶ ἡφαιστειῶν πετρωμάτων, ἀλλ' εἰς δυνάμεις δρώσας ὀριζοντεῖως, εἰς τοπικὰς διογκώσεις, προκαλουμένας ἐκ καταπτώσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ, ἐπακολουθουσῶν τὴν σμίκρυνσιν καὶ ἐλάττωσιν τοῦ πυρῆνος, καὶ εἰς τὴν ἕνεκα τούτου παραγομένην ὑπερμεγέθη ῥυτίδωσιν καὶ ἐκτόπισιν τοῦ γήινου φλοιοῦ. Ἐκ καταμετρήσεων δ' ἀπεδείχθη ὅτι ἡ συστολὴ τοῦ πυρῆνος τῆς γῆς ἐπερχομένη ἐκ τῆς συμπυκνώσεως αὐτῆς κατὰ 500 βαθμοὺς τοῦ εκατονταβάθμου, εἴτε ὁ πυρὴν εἶνε πυρὸρρευστος εἴτε μὴ, εἶνε ἱκανὴ ὅπως θέσῃ ἐπ' ἄλληλα ἐφ' ἑνὸς τῶν μεγαλητέρων κύκλων τῆς γῆς τρία ὄρη, ἔχοντα τὸν ὄγκον καὶ τὸ ὕψος τῶν Ἀλπεων, ἢ ὅπως προκαλέσῃ τὴν ὅλην ῥυτίδωσιν τῆς γῆς, ἥτις τανῦν ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχει· τοιαύτη δὲ ἀπόψυξις ἤθελε προκαλέσῃ τὴν βράχυνσιν τῆς γῆς ἀκτίνος μόνον κατὰ 50,000 μέτρα.

Ὡς ἀρχὴν λοιπὸν καὶ αἰτίαν τῆς γενέσεως τῶν ἡπείρων, τῶν ὄγκων τῶν ὀρέων καὶ τῶν ὄρειων σειρῶν, τῶν ἡφαιστειῶν, θεωρητὸν τὰς καταδύσεις τὰς παραγομένας διὰ τῆς προέουσης ἀποψύξεως καὶ συστολῆς τῶν ἐνδομύχων τῆς γῆς, ἥτοι τὰς μεγάλας ἐκείνας καὶ παντοκρατεῖρας δυνάμεις τὰς ἐχούσας τὴν τελευταίαν αὐτῶν ἀρχὴν εἰς τὴν ἑλξιν καὶ τὴν θερμότητα. Τότε δὲ μόνον θέλει ἐπέλθῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἡρεμία, ἰσορροπία καὶ ἰσοπέδωσις, ὅταν παύσῃται ὅλως ἡ συστολὴ τοῦ πυρῆνος.

Ὡς πρὸς τοὺς σεισμοὺς δὲ εἰδικῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ὑπολάβωμεν ὡς θαῦμα τὴν ἀδιάκοπον ἐκχυσιν πρὸς τὴν ἐπιφανείαν τοῦ διαπύρου μάγματος τῶν σπλάγχων τῆς γῆς κατὰ τὰς ἐκρήξεις τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἡφαιστειῶν, ἀναλογιζόμενοι, ὅτι ἀδιάκοπως καὶ κατὰ μικρὸν προβαίνει ἡ τοπικὴ διόγκωσις ἕνεκα πίεσεως ἐκ τῶν πλαγίων καὶ ῥυτίδωσις τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, ὅτι ὁ φλοιὸς ἕνεκα τούτου ἀδικόπως ῥήγνυται, διολισθαίνει καὶ ἐκτοπίζεται, καὶ ὅτι δι' ἅπασων τούτων τῶν

διεργασιών παράγεται ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ κλονισμός τις, ὃν αἰσθανόμεθα ὡς σεισμόν, καὶ ὅτι ὁ σπασμός οὗτος εἶναι τόσο γενικὸς καὶ συνεχής, ὥστε δικαίως εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος Χουρμούλδος ὅτι «ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ εἴχομεν καθ' ἐκάστην εἰδήσει περὶ τῆς καταστάσεως ὅλης τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἴσως ἠθέλαμεν πεισθῆ ὅτι ἡ ἐπιφάνεια αὕτη ὑπόκειται ἀδιαλείπτως εἰς τοιαύτας ἀντιδράσεις ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῆς». Καὶ ὅντως ἡ στατιστικὴ τῶν σεισμῶν, ὅσα ἀτελής καὶ ἂν εἴνε ἐστὶ, δεικνύει ἡμῖν ὅτι καθ' ἐκάστην συμβαίνουσιν δύο τοῦλάχιστον σεισμοὶ ἐπὶ τῆς γῆϊνης ἐπιφανείας.

Διὰ τῶν ὀλίγων τούτων γενικῶν παρατηρήσεων δὲν ἐξηγοῦνται βεβαίως ἐπαρκῶς οἱ σεισμοὶ τῆς γῆς, καθόσον ἐκάστη περίστασις ἔχει καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἐξήγησιν. Τόσῳ δὲ ποικίλα καὶ διαφόρου φύσεως εἰσὶ τὰ φαινόμενα, ἅτινα προκαλοῦνται μετὰ τῶν διαφορῶν σεισμῶν, ὥστε εἶναι δυσχερὲς λίαν νὰ ἰδρυθῇ γενικὴ τις θεωρία ἀσπαστῇ ὑπὸ πάντων. Ὁ σεισμός, ὅπως καὶ ὁ πυρρετικός τοῦ ἀσθενοῦς παροξυσμός, ἀπαιτεῖ ἐν πρώτοις μὲν ἀκριβῆ διάγνωσιν, εἴτα δὲ τὴν ἀναγωγὴν καὶ εἰς τὰ αἰτία, ἀλλ' ἡ διάγνωσις τοῦ σεισμοῦ εἶναι λίαν δύσκολος, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ φαινόμενον εἶναι λίαν πολυπλοκόν, ἡ δὲ ἔδρα τοῦ κακοῦ ἀπρόσβατος εἰς τὴν παρατήρησιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ σεισμοὶ ἐπέρχονται ὅλως ἀπροσδοκῆτως, ἄνευ προδρόμων σημείων, καὶ παρέρχονται ἐπίσης ταχέως πρὶν δοθῇ ἐπαρκὴς ὁ πρὸς παρατήρησιν χρόνος.

Πᾶς σεισμός εἶναι ἀποτέλεσμα ὥσεως ἢ τιναγμοῦ. Αἰσθανόμεθα δὲ πᾶσαν ὥσιν, ὅθενδήποτε καὶ ἂν πηγάζῃ, ὡς διάσεισιν, ὡς δόνησιν τῆς γῆς. Παρὰ τοῖς σεισμοῖς ἡ ὥσις ἔρχεται ἀπὸ τοῦ βάθους, ἡ δὲ αἰτία αὐτῆς εἶναι ἀπαρατήρητος ἀπ' εὐθείας. Διὰ τῆς ὥσεως διεγείρονται κύματα δόνησεων, ἅτινα ὅταν ἀνέλθωσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας δὲν δεικνύουσι τὸ κέντρον, ἀφ' οὗ ἐξεπορεύθη ἡ ὥσις, διότι τοῦτο κεῖται λίαν βαθύως, ἀλλὰ τὸ μέσον σημεῖον τῆς ἐπιφανείας, τὸ ἐπὶ τοῦ πρώτου κέντρου κείμενον, ἦτοι τὸ καλούμενον ἐπικέντρον σημεῖον. Τὸ ἐπικέντρον δὲ τοῦτο εἶναι ἡ χώρα, ἐφ' ἧς ἐπέρχεται ἡ μείζων καταστροφή, καὶ ἐπ' αὐτῆς δρᾷ ἡ ὥσις ὡς δύναμις ἀνατρεπτικὴ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τάνω.

Ἀντικείμενα μόνηρη, ἀσύνδετα, ἀνατινάσσονται ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, ὅπως ἐν σειρᾷ σφαιρῶν ἀνατινάσσεται ἡ τελευταία σφαῖρα, ὅταν πληζώμεν τὴν πρώτην. Οὕτω π. χ. ἐν Ῥιοδράμῃ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Κιμβοράσσου ἐν Ἑκουατώρ κατὰ τὸ ἔτος 1747 ἐξετινάχθησαν τὰ πτώματα ἀπὸ τῶν τάφων ἐν Πορτογαλίᾳ, πόλει τῆς Ἰταλικῆς, τῇ 7 Ἰουνίου 1692 ἐξεσφενδονήθησαν διὰ τοῦ αἵματος οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς πρὸς τὸν λιμένα, ἐνθα πεσόντες ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἠδυνήθησαν νὰ σωθῶσι. Τῇ 28 Μαρτίου

τοῦ ἔτους 1793 ἐν Καλαβρίᾳ ἐφαίνοντο χορεύοντα τὰ γρανιτώδη ὄρη, ἄνθρωποι τινες δὲ καὶ οἰκίαι ἐκσφενδονηθεῖσαι μακρὰν ἀπετέθησαν εἰς ἄλλα ὑψηλὰ μέρη. Ὅταν οἱ σεισμοὶ εἶναι ἰσχυροὶ, τὸ ἔδαφος καταδύεται καὶ ἀναδύεται. Γεννῶνται βωγμοὶ καὶ σχισμαὶ, χάσματα ἀνοίγονται καὶ κλείονται. Εἰς τινὰς χώρας ἐν Καλαβρίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1783 αἱ οἰκίαι ὅλως κατεπόθησαν ἐντὸς βωγμῶν τινῶν κλεισθεῖσιν ἐκ νέου, ἐνῶ ἄλλα χάσματα ἐμειναν ἀνεωγμένα. Κατὰ τὸν μέγαν γνωστὸν σεισμόν τῆς Αἰσθαβῶνος βωγμὴ τις κατέπεσε τὴν μαρμαρίνην προκυμαίναν μεθ' ὅλων τῶν ἐπ' αὐτῆς καταφυγόντων ἀνθρώπων. Κατὰ τοὺς σεισμοὺς ἐνίοτε σπείρουνται πηγαί, ἄλλαι δὲ ἀναφαίνονται. Ἄλλοτε ἐκσφενδονᾶται ἀπὸ τῆς γῆς ὕδωρ, ἄμμος καὶ πηλός, οὕτω δὲ σχηματίζονται ὅπου ἡ χωνοειδὴς κοιλότητες ἐπὶ τοῦ ἔδαφους, ὅπως συνέβη καὶ τελευταῖον κατὰ τὸν πρὸ ὀλίγων μηνῶν συμβάντα σεισμόν ἐν Ἀγρᾷ τῆς Αὐστρίας, ἐνθα ἐσχηματίσθησαν τοιαῦτα πλάσματα ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Σάβου παρὰ τῇ Ῥασνίκῃ καὶ Δράγγῃ, ἐξ ὧν ἡ περίφοδος φαντασία ἐπλασσεύετο ἡφαίστεια, ἐξερευγόμενα ἰλὺν καὶ θεῖον, ἐνῶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἀπέδειξε πηλὸν ἄνευ θείου καὶ ἄνευ οὐδενὸς ἔχοντος ἡφαιστείου, ἀλλ' ἀπλῶς μηχανικὴν δρᾶσιν ἐπὶ τῶν ἀμμοῶδων καὶ ἀργιλλωδῶν καταθέσεων τῆς πεδιάδος τοῦ Σάβου.

Ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς ὥσεως μεταδίδονται αἱ κυματοειδὲς διασεισεις πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, γίνονται δὲ αἰσθηταὶ ὡς δόνησεις. Τὸ ἔδαφος ταλαντεύεται κυματοειδῶς καὶ σχηματίζονται οἱ καλούμενοι κύκλοι τῆς διασεισεως. Ὅσα ἀπομακρυνόμεθα τοῦ κέντρου οἱ κλονισμοὶ γίνονται ἀσθενέστεροι μέχρις οὗ ὅλως ἀφανισθῶσι. Δι' ἐργασιῶν δὲ τινῶν, καλουμένων σεισμομέτρων, δυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν τὴν ἰσχύον καὶ νὰ παρατηρήσωμεν τὴν διεύθυνσιν τῶν ταλαντευτικῶν τούτων κινήσεων. Ἐτερον γινώσκον τῆς ἰσχύος καὶ τῆς διευθύνσεως τῶν κυμάτων εἶναι ἡ πτώσις τῶν καπνοδόχων, αἵτινες συνήθως κλίνουν πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐὰν δὲ κλίνωσι πρὸς τὰ ἐμπρὸς πίπτουσι κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν κυμάτων. Τὰ ῥήγματα τοῦναντίον τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν ἄγρῶν εἶναι κάθετα πρὸς τὴν διεύθυνσιν ταύτην. Καὶ αἱ ταλαντευτικαὶ αὗται κινήσεις ἔχουσιν ἐνίοτε μεγίστην ἰσχύον. Ἐν Καλαβρίᾳ π. χ. κατὰ τὸ ἔτος 1783 ἐκλίναν τὰ δένδρα τόσο ἰσχυρῶς πρὸς τὴν γῆν, ὥστε οἱ κλάδοι αὐτῶν ἐθαύοντο ἀπτόμενοι τοῦ ἔδαφους. Ἐν Μισσουρὶ δὲ, παρὰ τῷ Μισσισίπη καὶ τῷ δριμυνύμῳ ποταμῷ, τὰ δάση οὕτω ἐταράχθησαν ἐν ἔτει 1811, ὥστε ὠμοιάζον ὡς ἄγροὶ σιτοφόροι, δι' ὧν διῆλθε θύελλα δεινὴ.

Αἱ κυμάνσεις τῶν τοιούτων τιναγμῶν μεταδίδονται μετὰ διαφόρου ταχύτητος, ἀναλόγως τῆς φύσεως τῶν πετρωμάτων, ἅτινα διαφέρουσι καθ'

ὕλην, καθ' ὕψην, κατὰ στερεότητα καὶ ἐλαστικότητα ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς τῶν ὁρέων. Ὁ ἄγγλος φυσικός Μάλλετ, εἰς ὃν χρεωστοῦμεν τὰς ἀκριβεστέρους παρατηρήσεις περὶ τοῦ μεγάλου σεισμοῦ τῆς Καλαβρίας ἐν ἔτει 1857, ἀπέδειξε ὅτι αἱ κυμάνσεις κατὰ τοὺς σεισμοὺς τούτους εἶχον ταχύτητα 305 μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον. Ἡ ταχύτης ὅμως αὕτη κατ' ἐξαιρέσιν κατήρχετο καὶ μέχρις 105 μέτρων, ἢ ὑψίστατο μέχρι 500 ἢ καὶ 800. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἥχος διατρέχει 348 περίπου μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον, (τὸ δὲ φῶς 308 ἑκατομύρια), δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι τὰ κύματα ταῦτα τρέχουσι διὰ τοῦ φλοιοῦ μετὰ τῆς αὐτῆς μεθ' ἧς μεταδίδονται καὶ τὰ κύματα τοῦ ἡχοῦ διὰ τοῦ αἵματος, καὶ νὰ δεχθῶμεν, χάριν παραδείγματος, ὅτι αἱ δόνησεις ἐφθασαν κατὰ τὸν σεισμόν τῆς Ἀγρᾶς μέχρι Βιέννης εἰς χρονικὸν διάστημα 12-13 λεπτῶν.

Ἡ ἀρχικὴ ἐστία, ἡ τὸ κέντρον τοῦ σεισμοῦ ἐντὸς τῆς γῆς, ὀρίζεται συνήθως ἐκ τῆς ἰσχύος τῶν δόνησεων καὶ ἐκ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν αὗται ἐπέρχονται εἰς διαφόρους χώρας. Οὕτω π. χ. ὡς ἀφετηρία τοῦ τιναγμοῦ ἐν Καλαβρίᾳ ἐν ἔτει 1857, ὀρίσθη σημεῖον κείμενον εἰς 10,667 μέτρα, ἦτοι εἰς 1¹/₂ γεωγραφικὸν μίλιον βάθος. Κατὰ τὸν σεισμόν τῆς πόλεως Γέρας ἐν μέσῃ Γερμανίᾳ (6 Μαρτίου 1872) τὸ πιθανὸν βάθος τῆς ἀρχῆς τοῦ σεισμοῦ ὑπελογίσθη εἰς 17,956 μέτρα, ἦτοι 2¹/₄ γεωγρ. μίλια. Ὁ παρὰ τὸν Ῥήνον σεισμός ἐν ἔτει 1836 εἰς 38,806 μέτρα. Ὁ τοῦ Silles ἐν τῇ βορειοδυτικῇ Οὐγγαρίᾳ (1858) 26, 266, ὁ δὲ τοῦ Aachen (1873) 11, 130 μέτρα. Τὰ ἐξαγόμενα ταῦτα ἔχουσι μεγίστην διὰ τὴν θεωρίαν τῶν σεισμῶν σημασίαν, καθόσον ἐξ αὐτῶν ἐξάγεται ὅτι ἡ γένεσις ὅλων τῶν σεισμῶν λαμβάνει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς εἰς μίαν σχετικῶς βάθος ὑπὸ τὴν γῆϊνην ἐπιφάνειαν, καὶ μάλιστα δὲν προχωρεῖ οὔτε εἰς τὸ βάθος μεταξὺ διαπύρου ἐσωτερικοῦ καὶ στερεοῦ φλοιοῦ, ἀλλ' ἐντὸς αὐτοῦ τούτου τοῦ στερεοῦ ἐπιπάγου.

Οἱ σεισμοὶ ἐπέρχονται δεινοὶ εἰς τὰ ἀνώτερα μικρὰ μόνον βεβαρυμένα στρώματα τοῦ φλοιοῦ, ἐνίοτε δὲ ὀλίγον μόνον ἢ οὐδὲν γίνονται αἰσθητοὶ ἐν ὄρυχείοις, μεταλλουργείοις, ὑπονόμοις βαθείαις κ.τ.λ., ὅπως ἐβεβαίωθη ἐν πολλαῖς περιστάσεσιν. Οὕτω κατὰ τὸν σεισμόν τῆς Ἀγρᾶς οἱ ἐργαταὶ τῶν βαθῶν μέχρι 30 μέτρων φρεάτων τῶν ὄρυχείων ἐν Στερίᾳ ἠσθάνθησαν τὰς δόνησεις, καὶ ἀκούσαντες τοὺς ἰσχυροὺς τριγμοὺς τῶν ξυλίνων πηγμάτων, ἐν οἷς εἰργάζοντο, ἠθέλησαν νὰ φύγωσιν ὅπως μὴ καταπλακωθῶσιν, οἱ δὲ γεωρύχοι οἱ ἐργαζόμενοι εἰς βάθος 60—120 μέτρων οὐδενὸς ἀντελήθησαν ὥστε φαίνεται ὅτι αἱ δόνησεις μετεδόθησαν μόνον εἰς τὸ ἀνώτερον τριτογενὲς στρώμα τοῦ ὄρους. Ἐὰν, χάριν παραδείγματος, ἀπλοῦται ἐπὶ συμπαγοῦς γῆϊνου στρώματος

ἑτερον λεπτὸν στρώμα ἢ γεῶδες, τὸ δεύτερον τοῦτο θέλει κινηθῇ ὡς ἄμμος εὐρισκομένη ἐπὶ ἡχοῦσης τινὸς ἐπιφανείας. Ἐνεκα τούτου μέγισται ἦσαν αἱ ἐρημώσεις κατὰ τοὺς σεισμοὺς τῆς Αἰσθαβῶνος καὶ Καλαβρίας εἰς τὰ λεπτὰ γεῶδη στρώματα, ταῦτα δὲ παρατηρήθη καὶ ἐν Ἀγρᾷ.

Ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν δόνησεων παρατηροῦμεν ὅτι ὅτε μὲν ἐπέρχεται εἰς καὶ μόνος κλονισμός, ὅτε δὲ πλείονες ἄλλεπάλληλοι ἀποτελοῦσιν ἓνα σεισμόν, ὅτε δὲ πολλοὶ τοιοῦτοι σεισμοὶ ἀπαρτίζουσι μίαν περίοδον. Σπανίως οἱ ἰσχυροὶ κλονισμοὶ εἶναι οἱ πρώτοι, σχεδὸν δὲ οὐδέποτε καὶ οἱ τελευταῖοι. Ὑπάρχουσι δὲ πλῆθος παραδείγμάτων, καθ' ὃ οὐ μόνον ἡ περίοδος τῶν σεισμῶν ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκαστοτε δόνησεων ἦτο ἱκανῶς μέγας. Κατὰ τὸν σεισμόν τῆς Φίσιπης ἐν Ἑλβετίᾳ ἡ πρώτη δόνησις ἐπῆλθε τῇ 25 Ἰουλίου 1855, ἐγένετο δ' αἰσθητὴ καθ' ἅπαντα τὴν Ἑλβετίαν καὶ μέχρι τῶν Παρισίων. Δι' ὅλου δὲ τοῦ ἔτους ἐπανελαμβάνοντο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κλονισμοὶ ἀσθενέστεροι, καὶ μόλις ἐν ἔτει 1857 ἐπῆλθεν ἐντελής ἡρμμία. Ἐν τῇ νήσῳ Χαβάη, μίξ τῶν σποράδων τοῦ Ὀκεανοῦ, διήρκεσεν ὁ σεισμός κατὰ τὸ ἔτος 1868 ἐπὶ πολλοὺς μῆνας, μόνον δὲ αἱ δόνησεις τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἀνῆλθον τὸν ἀριθμὸν τῶν 2,000.

Ἡ διάρκεια ἐκάστης τῶν δόνησεων εἶναι συχνάκις ἀκαριαία, συνήθως ὀλίγων τινῶν δευτερολέπτων. Οὕτως ὅταν καταστράφη ἡ πόλις καὶ ἡ ἐπαρχία Καρχαῖς, αἱ δόνησεις ἦσαν τρεῖς, ἀλλ' ἰσχυραὶ, διαρκέσασαι ἐκάστη 3—4 δεύτερα λεπτά, ὥστε ἅπαντα αὕτη ἡ φοικῶδης καταστροφή, καθ' ἣν ἐθνατώθησαν πλείονες τῶν 20,000 ἀνθρώπων, ἐπῆλθεν ἐν χρονικῷ διαστήματι μικροτέρῳ ἐνὸς πρώτου λεπτοῦ.

Ἐτερεὰ ἰδιόζοντα φαινόμενα συμπαροκολουθοῦντα τοῖς σεισμοῖς εἰσὶ τὰ ἡχητικὰ φαινόμενα, ὑποχθόνιοι κρότοι, ἀκούμενοι ὡς ῥόθοι, ψόφοι, μυκηθμοὶ, βόμβοι, βρονταί, τὰ ἡλεκτρικὰ φωτεινὰ φαινόμενα τῆς ἀτμοσφαιρῆς, αἱ ἀναπηδήσεις ἀπὸ τοῦ ἔδαφους ἀτμῶν, ὀσμῶν ἀερίων, ἰδιόζουσιν νεφελῶν, αἱ ἰσχυραὶ πνοαὶ ἀνέμων κ.τ.λ.

Συνηθέστερα τούτων φαινόμενα εἰσὶν οἱ ὑποχθόνιοι κρότοι, οἵτινες δὲν εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὸ μέγεθος τῆς δόνησεως. Οἱ κρότοι οὗτοι ἐνίοτε ἡχοῦσι παραδόξως, ὡς ἂν ἐθαύοντο π. χ. ὑελώδεις ὄγκοι ἐντὸς ὑπογείων κοιλοτήτων, ἄλλοτε δὲ προσομοιάζουσι πρὸς τὸν μελακροῦμένον κρότον τῶν πυροβόλων ἢ τῶν πυρῶν ὁμαδῶν. Οἱ κρότοι οὗτοι γεννῶνται βεβαίως ἐντὸς τῆς γῆς, καὶ ἀκούονται ἰσχυρότεροι καὶ σφοδρέτεροι ἀπὸ τῶν φρεάτων.

Σπουδαῖον μέρος λαμβάνει κατὰ τοὺς σεισμοὺς καὶ τὸ ὕδωρ τῶν ὠκεανῶν, τῶν θαλασσῶν, τῶν λιμνῶν, καὶ τῶν ποταμῶν, καὶ προκαλεῖ ἐπικλύσεις παραλίαν ἢ κινεῖται εἰς χώρας μακρὰς κατὰ μέγαν κύματα. Οἱ ἐν τοῖς πλοίοις οὐ μόνον ἀντιλαμβάνονται δι' αὐτοῦ τῶν δόνησεων τῆς στε-

ρεάς από εκατοντάδων μιλίων αποστάσεως, αλλά νομίζουν ενίοτε ότι τα πλοία προσκρούουσιν ἐπὶ βράχων.

Κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς Αἰσσηθῶνος ἐν ἔτει 1755 ἡ δόνησις μετεβλήθη ἐν τῇ θαλάσῃ εἰς κύματα ἀπαράλλακτως, ὥπως προκαλεῖ κυματισμοὺς ἢ πληθεῖς ἐπὶ τοῦ χείλους λεκανῆς πλήρους ὕδατος. Τὰ κύματα ταῦτα διεσθόντα δι' ὅλου τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ ἐφθασαν μέχρι τῶν παραλίων τῶν νήσων τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν. Κατὰ τοὺς σεισμοὺς τοῦ Περού, ἐν ἔτει 1868 παρὰ τῇ Ἀμερικῇ, καὶ ἐν ἔτει 1877 παρὰ τῇ Ἰκούντῃ ὅλος ὁ ὄγκος τῶν ὑδάτων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, ἦτοι τὸ τρίτον τῆς γῆνης ἐπιφανείας ἐδονήθη, αἱ δὲ τάλαντεύσεις αὐτοῦ, αἵτινες διήρκεσαν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἐνεποίησαν τὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἐκεῖ νησιώτας ὡς ἂν αἱ νῆσοι τῶν ἐχόρευον ἀνερχόμεναι καὶ κατερχόμεναι ἐντὸς τῶν ὑδάτων. Ὁ κλύδων δὲ κατὰ τὸν σεισμὸν τῆς 13 Αὐγούστου ἐκπορευθεὶς ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς, ἐπέπεσε μετὰ 12—13 ὥρας εἰς τὰς ὄχθας τῶν νήσων Σανδουῦχων, καὶ μετὰ 22—24 ὥρας εἰς τὰ παράλια τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Ἰαπωνίας. Ἡ ταχύτης δὲ τῶν κυμάτων τούτων ἦτο 200—400 μίλια καθ' ὥραν. Οὕτω δὲ ἡ εἰσβολὴ τοῦ κλύδωνος ἐπὶ τῶν παραλίων ἦτο καταστρεπτικώτερα κατὰ τοὺς σεισμοὺς τούτους ἢ αἱ δονήσεις τοῦ ἐδάφους, αἱ δὲ 60,000 ἀνθρώπων, αἵτινες ἀπωλέσθησαν κατὰ τὸν μέγαν σεισμὸν τῆς Αἰσσηθῶνος, εὗρον τὸν θάνατον μόνον διότι τὰ κύματα εἰσαγαγόντες τοῦ σεισμικοῦ κατέκλυσαν μέγα μέρος τῆς ξηρᾶς.

* *

Μέχρι τοῦδε ἐπραγματεύθημεν περὶ τῶν φαινομένων, αἵτινα συνοδεύουσι τοὺς σεισμοὺς· λείπεται ἤδη νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ περὶ τῶν πιθανῶν αὐτῶν αἰτιῶν. Λέγομεν δὲ πιθανῶν, διότι οὐδὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν περὶ τούτου βέβαιον, ἐνόσω εἴνε ἀδύνατον νὰ ῥίψωμεν τὸ βλέμμα ἡμῶν ἐντὸς τῶν βαθυτάτων σπλάγχων τῆς γῆς.

Τοὺς σεισμοὺς ἐθεώρουν πρότερον ὡς ἔχοντας σχέσιν πρὸς τὰς ἡμερησίους καὶ ἐτησίους ὥρας καὶ πρὸς τὰς φάσεις τῆς σελήνης. Οὕτως ἐνόμιζον, χάριν παραδείγματος, ὅτι ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαίριου οἱ σεισμοὶ συμβαίνουσι συχνότερον κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα ἢ κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος. Ἐξήτησαν δὲ νὰ καταδείξωσιν ὅτι ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐκ 10,000 περίπου σεισμῶν οἱ πλεῖστοι συνέβησαν κατὰ τὴν νέαν σελήνην καὶ τὴν πανσέληνον, ἐκ τούτου δὲ ἔδρυσαν καὶ τὴν θεωρίαν ὅτι οἱ σεισμοὶ γεννῶνται ἐνεκα εἰδους τινὸς ἀμώπιδος καὶ πλημμυρίδος τοῦ πυρώδους ἐσωτερικοῦ βρευστοῦ τῆς γῆς· ἀλλ' αἱ θεωρίαι αὗται ἔμειναν ἄνευ σημασίας, ἅτε στηρίζόμεναι ἐπὶ ὅλως ἀναποδείκτων ὑποθέσεων. Αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι ἐρευνῶσι τὴν ἀλήθειαν διὰ τῆς μεθόδου ἐκ τῶν ὑστέρων, ἐπομένως δὲν δύ-

νάνται νὰ στηρίξωσιν ἢ μόνον ἐπὶ τῶν γεγονότων.

Ἐὰν ῥίψωμεν τὸ βλέμμα ἡμῶν ἐπὶ τινος γεωγραφικοῦ χάρτου καὶ σημειώσωμεν ἐπ' αὐτοῦ τὰς χώρας, αἵτινες συχνότερον προσβάλλονται ὑπὸ σεισμῶν, θέλομεν εἶδει ὅτι αὗται εἰσὶν τὸ μὲν ἡφαίστειοι, τὸ δὲ ὄρειναι, καὶ δὴ σειραὶ ὀρέων, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ τοιαῦται μὴ ἔχουσαι οὐδὲν ἡφαίστειον· ἀνάγκη λοιπὸν νὰ διακρίνωμεν τοὺς σεισμοὺς τοὺς ἀπεντῶντας εἰς ἡφαιστειώδεις χώρας τῶν εἰς μὴ ἡφαιστειώδεις ἀπεντῶντων.

Οἱ ἡφαιστειώδεις σεισμοὶ εἶνε πολυάριθμοι εἰς χώρας, ἐν αἷς υπάρχουν ἡφαίστεια ἐν ἐνεργείᾳ, καὶ προηγούνται τῶν ἡφαιστειῶν ἐκρήξεων ἢ συνοδεύουσι ταύτας. Οἱ σεισμοὶ οὗτοι φέρουσι τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐκρηκτικῶν φαινομένων, καὶ γεννῶνται διὰ δονήσεων, τὰς ὁποίας προκαλοῦσιν τὰ ἐν ταῖς ἡφαιστείοις ἐστίασις ἐκ τοῦ ἡφαιστείου μάγματος ἀναπτυσσόμενα ἄερα, ἰδίως δὲ υπερθερμασμένοι ὑδατώδεις ἀτμοί. Ὡς κέντρον τῶν τοιούτων σεισμῶν θεωρεῖται ὁ κῶνος τοῦ κρατῆρος τοῦ ἡφαιστείου, ἐξ οὗ οἱ κλονισμοὶ διαδίδονται ἀκτινῶδον. Ἀμα δ' αἱ ὕλαι αἱ φράσσουσαι τὸ στόμιον τοῦ κρατῆρος ἐκσπενδονήθωσιν καὶ ἄρξηται ἡ ἔκχυσις τοῦ ῥύακος (λάβας), παύονται συνήθως καὶ αἱ δονήσεις τοῦ ἐδάφους, τούτου δ' ἕνεκα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Χουμβόλδος ὠνόμασε τὰ ἡφαίστεια ἀσφαλιστηρίους δικλίδας τῆς γῆς. Ὅσω ὅμως φρικώδη καὶ ἂν ὦσι τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἡφαιστειῶν σεισμῶν, ἰδίως ἐκεῖ ἐνθα συνοδεύονται ὑπὸ μεγάλων ἐκρήξεων ἡφαιστειῶν (καὶ ἐνταῦθα ὑπομνησκόμεν τὴν καταστροφὴν τῆς Πομπηίας καὶ Ἡρακλείας, τὴν συμβῆσαν ἐν ἔτει 79 μ. Χ.), δὲν μεταδίδονται ὅμως σχετικῶς εἰς μεγάλην ἔκτασιν.

Ὅλως διαφόρου φύσεως τῶν ἡφαιστειῶν σεισμῶν εἶνε οἱ καλούμενοι σεισμοὶ ἐκκαταπτώσεως. Οὗτοι θεωροῦνται ὡς ἀποτέλεσμα καταπτώσεων πετρωμάτων ἐντὸς ὑποχονίων κοιλοτήτων, παραγομένων διὰ διεξόδου αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἐν τῷ βάθει τῆς γῆς κυκλοφορούντων ὑδάτων. Ἀλλ' οἱ σεισμοὶ οὗτοι μάλλον τοπικὸν καὶ περιορισμένον χαρακτῆρα ἔχουσι, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ καταριθμηθῶσι μετὰ τῶν μεγάλων καὶ μεγίστων ἔκτασιν καταλαμβάνόντων κλονισμῶν.

Ἡ νέα ἐπιστήμη γνωρίζει καὶ τρίτον εἶδος σεισμῶν τοὺς ἐκ παρεκτοπίσεως ἢ τεκτονικοῦς καλούμενους σεισμοὺς, οἵτινες παράγονται πιθανῶς δι' ἐκτοπίσεων τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ ἢ δι' ἀλλοιώσεων τῶν τεκτονικῶν σχέσεων τῶν ὀρέων, μὴ ἔχοντες οὐδὲν κοινὸν μετὰ τῶν ἡφαιστειῶν φαινομένων ἐν τῇ στενῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως. Εἰς τοὺς τοιούτους ὑπάγονται οἱ συχνότεροι, τρομερώτεροι καὶ καταστροφικώτεροι τῶν σεισμῶν, εἰς τοὺς τοὺς δὲ ὑπὸκεινται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἅπασαι αἱ ὄρειναι χῶραι ἰδίως, ἐκ τούτων δὲ πάλιν κυρίως αἱ κλιτύες αἱ ἀπεστραμμέναι πρὸς τὴν θάλασσαν ἢ πρὸς τὰς λεκανοειδεῖς κοιλότη-

τας. Χώρα τοιαύτη ἐπὶ τῆς γῆς λίαν εὖσειστος καὶ πολλὰ παθοῦσα εἶνε ἡ δεξιὰ τῶν Κορδιλιέρων τῆς νοτίου Ἀμερικῆς ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ἐστραμμένης πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν, ἐνθα καὶ ἕκαστον σχεδὸν ἔτος ἐπέρχεται καὶ μεγάλη τις καταστροφή. Ἐνδεκάκις κατεστράφη ἡ πόλις Λίμα ἐν Περού ἀπὸ τῆς δεκάτης ἑκτῆς ἐκατονταετηρίδος. Εὖσειστοι χῶραι ἐν Ἀσίᾳ εἰσὶν ἡ Συρία, ἡ Μιρά Ἀσία, ἡ Περσία, αἱ πλευραὶ τῶν Ἰμαλαίων ὀρέων, ἡ κοιλάς τοῦ Ἰνδοῦ κ.τ.λ., ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ ἡ Ἰσπανικὴ Χερσόνησος, τὰ Ἀπέννινα, καὶ αἱ Ἀλπεῖοι χῶραι. Χίλιοι ὀκτακόσιοι καὶ ἑξῆς σεισμοὶ ἐσημειώθησαν συμβάντες ἐπὶ τῶν Ἀλπεων ἀπὸ τῶν ἐτῶν 1850—1857· ἐκ τούτων 81 ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἀνατολικὰς Ἀλπεῖς, τὸ δὲ πλεῖστον, ὅπερ ἀνήκει εἰς τὰς δυτικάς, ἔχει ὡς αἰτίαν τῆς πληθύος αὐτοῦ πιθανῶς τὰς ἐνταῦθα γενομένας ἀκρίβεστέρως καὶ ἐπιστημονικώτερας ἀναγραφὰς τῶν σεισμῶν καὶ παρατηρήσεις. Οὐδεμία χώρα τῶν Ἀλπεων ἔμεινεν ἀπρόσβλητος ὑπὸ τῶν σεισμῶν, οἱ ἰσχυρότεροι ὅμως τούτων καὶ δεινότεροι συμβαίνουσιν εἰς τὰς χώρας τὰς ἐπὶ τῶν νοτίων Ἀλπεων, εἰς τὸ κλεῖστον τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος τόξον τῶν Καδορικῶν, Καρνικῶν καὶ Δειναρικῶν Ἀλπεων. Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ σεισμῶν τῶν γενομένων ἐπὶ τῆς ζώνης ταύτης ὠρμήθησαν οἱ διασημότεροι τῶν αὐστριακῶν γεωλόγων εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ σεισμοὶ ἔχουσι στενωτάτην τὴν σχέσιν πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν ὀρέων, τουτέστιν ὅτι εἰσὶν ἐκδηλώσεις τῆς διηνεκοῦς διογκώσεως διὰ τῆς ἐκ τῶν πλαγίων πίσεως τῶν ὀρέων (Gebirgsstaung), ὅτι προκαλοῦνται διὰ τῆς κινήσεως τοῦ συσπλεγμένου, πτυσσομένου, διασπωμένου καὶ κατὰ χώρας καὶ τμήματα ἐκτοπιζομένου γήινου φλοιοῦ. Ἡ ὑπερμεγέθης ἐκκτέρωθεν πίσις καὶ ἡ τάσις τῶν ἐκτοπιζομένων παμμεγίστων ὀγκῶν τῶν ὀρέων, ἡ γένεσις χασμάτων ἐν τοῖς γήινοις στρώμασι καὶ ἡ ἀνεύρυνσις πρότερον ὑπαρχόντων τοιούτων, αἵτινα πιθανὸν νὰ μὴ ἦσαν χαίνοντα, ἐν γένει δὲ πᾶσα ἀκαριαία μεταβολὴ ἐν ἐντάσει δυνάμεων εἰς δυνάμεις ἐν ἐνεργείᾳ, ἐκάστη αἰφνιδία διαταραχὴ τῆς ἰσορροπίας τῶν διαφόρων στρωμάτων, εἰσὶν αἵτινα ἱκανὰ ὥπως προκαλέσωσι σεισμούς. Οἱ γεωλόγοι κατέδειξαν εἴτα ὅτι οἱ σεισμοὶ ἀκολουθοῦσιν ἐπὶ τῆς σφαίρας γραμμὰς τινος, τὰς καλούμενας σεισμικὰς γραμμὰς, ἐφ' ὧν πλανῶνται τὰ σεισμικὰ σημεῖα ἢ κέντρα.

Ἐὰν δὲ νῦν ἐρωτήσωμεν τέλος τίνας εἰσὶν αἱ χῶραι ἐπὶ τῆς γῆς, αἵτινες μένουσιν ἐλευθερικατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σεισμῶν, μανθάνομεν, ὅτι τοιαῦται εἰσὶ μόνον αἱ γεωλογικῶς νέαι χῶραι, αἱ ἔχουσαι ἀδιεξήγητον τὴν στρώσιν τῶν πετρωμάτων αὐτῶν καὶ μὴ περιέχουσαι ὄρη, ἢ αἱ διελαυνόμεναι ὑπὸ ὀρέων παμπαλίων καὶ ὀγκωδῶν. «Ἀπόλυτος εἰρήνη βασιλεύει», λέγει ὁ ἀποθανὼν Ὁσκάρ Φερδινάνδος Πέσσελ, «ἀπὸ τῶν βο-

ρείων γεωγραφικῶν πεδιάδων διὰ τῆς εὐρωπαϊκῆς Ρωσσίας καὶ Σιβηρίας μέχρι τῆς Βαϊκάλης λίμνης».

ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

Ἀνάγκη ν' ἀναδράμῃ τις μέχρι τοῦ 17 ἀπὸ Χριστοῦ ἔτους (770 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης), ἵν' ἀνεύρῃ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Χίου καταστροφὴν ἐκ σεισμοῦ, ἥτις ἐκ τῶν περιωθεισῶν εἰς ἡμᾶς βραχειῶν εἰδήσεων φαίνεται οὐχ ἥττον τῆς παρούσης φοβερά.

Καὶ ἦν μὲν ἐτι τότε ἡ Χίος ἐλευθερία, μετὰ τεσσαράκοντα περίπου ἔτη ὑπαχθεῖσα εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν ὑπὸ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ, εἰπόντος «ἀπομεινῆσθαι τὴν ἐλευθερίαν τὸ ἐλληνικόν». Ἐβασίλευσε δὲ τῆς Ῥώμης ὁ Τιβερίος, ὅστις ἐγίνωσκε μὲν τὴν Χίον, κατελὼν εἰς αὐτὴν πρὶν ἢ ἀναβῇ τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον, κατ' ἐκείνους δὲ τοὺς χρόνους «τῶν ἀλλοτριῶν ἰσχυρῶς ἀπεχόμενος... πάμπολλα εἰς τε τὰς πόλεις καὶ τοὺς ἰδιώτας ἀνήλκε καὶ οὔτε τιμὴν οὔτε ἔπαινον οὐδένα ἐπ' αὐτοῖς προσεδέχετο».

Ὁ σεισμὸς, συμβῆς τὴν νύκτα, κατὰ Τάκιτον, κατέρριψε δώδεκα ἐπιφανεῖς πόλεις τῆς Ἀσίας, ὧς εὐχερῶς πᾶς τις ἀνευρίσκει ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου χάρτου τῆς Αὐδίας καὶ τῆς Αἰολίδος Μυσίας κατέναντι τῆς ἰωνικῆς Χίου· τὰς Σάρδεας, τὴν ὑπὸ τῷ Σιπύλῳ Μαγνησίαν, τὴν Τήμνον, τὴν Φιλαδέλφειαν, τὰς Αἰγὰς, τὴν Ἀπολλωνίδα, τὴν Μοστήνην, τὴν Ἰεροκαισάριαν, τὴν Μύριναν, τὴν Κύμην· ταύτας μόνους ὀνομάζει ὁ Τάκιτος ἀναφῶν καὶ τὸν Τμῶλον ὡς δεινοπαθήσαντα, ὁ δὲ Σουετώνιος, μόνος μνημονεύων τῆς Χίου, προστίθησι καὶ τὴν Αποδίκειαν, (περὶ ἧς λέγει καὶ ὁ Στράβων), καὶ τὰ Θυάτειρα.

Φοβερὸς ὑπῆρξεν ὁ σεισμὸς ἐκεῖνος, ὁ κατὰ τὸν Πλίνιον μέγιστος ὅσων ἀπεμνημονεύουν οἱ ἄνθρωποι. «Οὐδ' ἐπεδοθήει», λέγει ὁ Τάκιτος, «τὸ σύνθημα ἐν τοιαύτῃ περιστάσει κατὰ φύσιν τῆς εἰς τὸ ὑπαιθρον ἐξορμήσεως τῶν ἀνθρώπων, διότι διῆπταμένων τῶν γαιῶν οὔτοι κατεπίνοντο. Ὑπερμεγέθη ὄρη κατεκρήσαντο, ὅσα ὑπῆρχον ὁμαλὰ ἐφάνησαν κατόπιν ἀπότομα, καὶ ἐκ τῆς καταστροφῆς μνημονεύεται ὅτι ἐξέλαμψε πῦρ».

Καὶ εἰς μὲν τὰς ἐν Ἀσίᾳ πόλεις τὰς ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ κακωθείσας «ἀνὴρ ἐστρατηγητικῶς (ὁ Μάρκος Ἀλῆτος) συν πέντε βασιλοῦχοις προσετάρχη», ὑπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς γεροντίας ἐκλεχθεὶς ὡς ἐπόπτης καὶ ἐπανορθωτής, «καὶ χρήματα πολλὰ μὲν ἐκ τῶν φόρων ἀνείθη, πολλὰ δὲ καὶ παρὰ τοῦ Τιβερίου ἐδόθη», ἰδίως μάλιστα τοῖς Σαρδιανῶν, ὧν τὸ πάθημα ὑπῆρξε δεινότατον, πλείστην δὲ τοῦτο ἐλύσαν τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Καίσαρος, ἐπαγγελλάμενου μὲν 100 χιλιάδας σηστερτίων, ἀφέντος δ' ἐπὶ πενταετίαν τὰ ὑπὸ τῶν Σαρδιανῶν πληρωτέα εἰς τε τὸ αὐτοκρατορικόν καὶ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Οἱ δὲ Αποδίκειαι,

οἱ θυματρικοί καὶ οἱ Χῖοι, πολλὰ παθόντες ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ, ἐπεκαλέσαντο τὴν ἐπικουρίαν τοῦ Αὐτοκράτορος, παρκαλέσαντος ὑπὲρ αὐτῶν τὴν Σύγκλητον.

Ταύτας τὰς ἐκ τοῦ δεινοῦ ἐκείνου σεισμοῦ καταστροφὰς καὶ τὰς ἡγεμονικὰς ἐπιδόσεις ἐπιμαρτυρῶν καὶ ὁ Στράβων, παρέχει ἡμῖν ἀκριβεστάτην ἰδέαν πάσης τῆς χώρας ταύτης καὶ τῆς νοτιωτέρας μετὰ τῶν προσκειμένων αὐτῇ ἀσιατικῶν νήσων λέγων· «Σχεδὸν δὲ τι εὐσειστός ἐστι καὶ πᾶσα ἡ περὶ τὸν Μαιάνδρον χώρα καὶ ὑπόνομος πυρὶ τε καὶ ὕδατι μέχρι τῆς μεσογαίας. Διατέτακται γὰρ ἀπὸ τῶν πεδίων ἀρξαμένη πᾶσα ἡ τοιαύτη κατασκευὴ τῶν χώρας εἰς τὰ Χαρῶναια, τὸ τε ἐν Ἰερραπόλει καὶ τὸ ἐν Ἀχαράκοις τῆς Νυσαίδος καὶ τὸ περὶ Μαγνησίαν καὶ Μυοῦντα., Καὶ ἡ Κατακεκαυμένη δὲ, ἡπερ ὑπὸ Αὐδῶν καὶ Μυσῶν κατέχεται, διὰ τοιαῦτά τινα τῆς προσηγούρας τετύχηκε ταύτης».¹

ΦΟΝΕΥΟΥΣΙΝ ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ

τέκνα Χριστιανῶν διὰ τὸ Πάσχα;

Γνωστὴ εἶνε βεβίως εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας ἡ ὑπάρχουσα ἰδέα ὅτι παιδία Χριστιανῶν, ἐκλιπόντα δι' οἰονδήποτε λόγον, νομίζονται ἀρπαγέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐνθα ὑπάρχει κοινότης Ἰουδαϊκῇ. Πιστεύεται δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ δῆθεν οἱ Ἰουδαῖοι ἔχουσι τὸ ἔθος νὰ φονεύωσι κατὰ τὸ Φάσκα ἐν παιδίον Χριστιανῶν, ἵνα μεταχειρισθῶσι τὸ αἷμα αὐτοῦ πρὸς τέλεσιν τῆς ἐορτῆς ταύτης, ἥτις παρ' αὐτοῖς δὲν σημαίνει, ὡς τὸ ἡμέτερον Πάσχα, τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος, ἀλλὰ τελεῖται πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐξόδου τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους ἐξ Αἰγύπτου.

Ἡ ἰδέα ὅμως αὕτη εἶνε καθαρὰ πρόληψις, ἐπειδὴ οὐ μόνον ἐορτάζοντες οἱ Ἰουδαῖοι τὸ Πάσχα δὲν ἔχουσι χρεῖαν αἵματος πρὸς τέλεσιν τῆς πανηγύρεως, ἀλλὰ ἀπ' ἐναντίας αἱ ἱερὰ αὐτῶν βιβλοὶ ἀπαγορεύουσι ῥητῶς τὴν χρῆσιν οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ζώων κατὰ τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν τελετάς.

Ἀπεδείχθη δὲ τρανώτατα ἡ ἀνακρίβεια τῆς προλήψεως ταύτης τῷ 1840, ὅτε συνέβη γεγονὸς λίαν ἀξιοπερίεργον, καὶ ὅπερ ἐγένετο ἀφορμὴ ἐρευνῶν καὶ ἀνακρίσεων, αἵτινες ἤγαγον εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ νομιζομένη αὕτη κακοουργία τῶν Ἑβραίων εἶνε καθαρὸν γέννημα τῆς φαντασίας.

Τῷ 1840 ἐλάθη αἴφνης ἐν Ῥόδῳ μικρὸς Ἑλληνόπαις, ἡγνοεῖτο δὲ ἡ τύχη αὐτοῦ· ἀλλὰ τὰ περιστατικὰ τὰ προηγηθέντα τῆς ἀπωλείας τοῦ ἐγέννησαν τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ παιδίον ἠρπάγη ὑπὸ τῶν Ἑβραίων κατὰ τὸ πιστευόμενον αὐτῶν ἔθος.

Διηγούντο δηλαδὴ ὅτι Ἰουδαῖοι τινες ἐζήτουν

1. Ερμ.

ν' ἀγοράσωσιν ὡς κατὰ τὴν εἰσοδὸν τινος τῶν χωρίων τῆς νήσου, οὐ μακρὰν τῆς πόλεως, συνήτησαν γυναῖκα Ἑλληνίδα, ἥτις προσεφέρθη νὰ πωλήσῃ αὐτοῖς ὅσα ἂν θελήσωσιν. Ἀφ' οὗ δὲ συνεφωνήσαν περὶ τῆς τιμῆς, παρεκάλεσαν τὴν πωλήτριαν νὰ στείλῃ τὰ ὡς εἰς τὸν οἶκόν των διὰ τοῦ υἱοῦ τῆς, ἔχοντος ἡλικίαν δεκά-ἐννέα ἐτῶν· περιέγραψαν δὲ τὴν οἰκίαν των κειμένην ἐν τῇ Ἰσραηλιτικῇ συνοικίᾳ. Ἡ γυνὴ συνήνεσεν καὶ ὁ παῖς ἀπῆλθε μετὰ τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' οὐδέποτε πλέον ἐπέστρεψε. Τὴν ὑστεραίαν ἡ μήτηρ ἀνησυχήσασα περὶ τοῦ παῖδος ἀνήγγειλε τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἀρχήν. Πάντες δὲ οἱ Ἕλληνες τῆς νήσου ἠρεσίσθησαν κατὰ τῶν Ἰουδαίων, καὶ κατηγόρησαν αὐτῶν ὅτι κατὰ τὸ ἔθος των ἔσφαζαν τὸ παιδίον, ἵνα μεταχειρισθῶσι τὸ αἷμα τοῦ διὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Φάσκα.

Οἱ πρόξενοι τῆς Ἀγγλίας, Αὐστρίας καὶ Σουηδίας, πιστεύσαντες εἰς τὰς προλήψεις τοῦ λαοῦ, ἠνάγκασαν τὸν πασσᾶν νὰ ἐνεργήσῃ αὐστηρῶς κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ποιήσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἔφεσιν εἰς Κωνσταντινουπόλιν, ἐκλήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου νὰ παρουσιασθῶσιν αὐτόθι αὐτοπροσώπως. Ἠκολούθησε δὲ τοὺς κατηγορούμενους ἐπιτροπεία τις τῶν δημορῆσκων αὐτῶν. Ἡ δίκη δὲν ἤρχησε πολὺ, τῇ δὲ 8 Ἰουλίου ἐξεδόθη ἀπόφασις ἀθωωτική. Ὁ πασσᾶς τῆς Ῥόδου ἐπαύθη, ἡ δ' Ἰσραηλιτικὴ ἐπιτροπεία εἰσήγαγεν ἔρεσιν κατὰ τῶν προξένων Ἀγγλίας, Αὐστρίας καὶ Σουηδίας, ζητοῦσα τὴν πληρωμὴν 150,000 γροσίων ὡς ἐξόδων τοῦ πλοῦ καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμονῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ Πύλη μὴ ἀρκεσθεῖσα εἰς τὰ γενόμενα, ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ γενικώτερον μέτρον ὑπὲρ τῶν συκοφαντούμενων Ἰσραηλιτῶν. Καὶ δὴ ὑπέβαλε τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν βιβλία εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐπιτροπείας ἀνδρῶν λογίων καὶ ἐμπείρων τῆς παρ' Ἑβραίοις θεολογίας, ἥτις ἀπεφάνθη ὅτι τὰ διαδιδόμενα εἶνε ψευδῆ, καὶ ὅτι ῥητῶς ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἡ κατὰ τὰς τελετάς αὐτῶν χρῆσις αἵματος οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ζώων.

Τὸ φερμάνιον τοῦτο, ἐκδοθὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 25 Ὀκτωβρίου τοῦ 1840, εἶνε ἄξιον ἀναγνώσεως ὡς διαλύον τὰ μυθεύματα περὶ τοῦ ἔθους τούτου τῶν Ἑβραίων, διὰ τοῦτο δὲ παρκατιθέμεθα αὐτὸ ἐνταῦθα.

«Πρόληψις ἀρχαία ὑφίσταται κατὰ τῶν Ἑβραίων. Οἱ δὲ ἀμαθεῖς ἐπίστευον ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἔχον τὴν συνήθειαν νὰ διαπράττωσιν ἀνθρωπίνους θυσίας, ἵνα μεταχειρισθῶσι τὸ αἷμα κατὰ τὰς τελετάς τοῦ Φάσκα. Ἐνεκα δὲ τῆς ἰδέας ταύτης οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Δαμασκού καὶ τῆς Ῥόδου, ὑπήκουον τῆς ἡμετέρας αὐτοκρατορίας, κατεδιώχθησαν ὑπ' ἄλλων ἐθνῶν. Αἱ συκοφανταίαι αἱ ἐπινοηθεῖσαι κατὰ τῶν Ἰουδαίων τούτων καὶ αἱ καταλαιπωρίαι, εἰς ἃς ἐξετέθησαν, ἐφθασαν μέχρι τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἡμῶν θρόνου. Ἀλλὰ πρὸ

»βραχέες χρόνου Ἰουδαῖοι τινες κατοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ Ῥόδῳ μετηνέχθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐνθα ὑπεβλήθησαν εἰς δίκην καὶ ἐδικάσθησαν συμφώνως μὲ τὴν νέαν νομοθεσίαν. Ἀπεδείχθη δὲ τελείως τὸ ψεῦδος τῶν κατηγοριῶν τῶν ἐξαγγελθεισῶν κατ' αὐτῶν. Ἐγένετο δὲ ὑπὲρ αὐτῶν πᾶν ὅ,τι ἡ δικαιοσύνη καὶ εὐθύτης ὑπηγόρευον. Ἐκτὸς τούτου δὲ τὰ θρησκευτικὰ βιβλία τῶν Ἑβραίων ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἐξέτασιν ἀνδρῶν πεπαιδευμένων, λίαν ἐμπείρων τῆς θεολογικῆς ἐκείνων φιλολογίας. Τὸ πόρισμα δὲ τῶν ἐρευνῶν τούτων κατέδειξεν ὅτι εἶνε αὐστηρῶς ἀπαγορευμένη εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἡ χρῆσις οὐ μόνον αἵματος ἀνθρωπίνου, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ τῶν ζώων. Ἐπεταί ἄρα ἐντεῦθεν ὅτι καὶ κατ' αὐτῶν καταγγελαίαι εἶνε καθαρὰ συκοφανταίαι. Διὰ τούτους τοὺς λόγους καὶ ἕνεκα τῆς συμπαθείας, ἣν τρέφομεν πρὸς πάντας ἡμῶν τοὺς ὑπηκόους, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιτρέψωμεν ἵνα τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος, οὗ ἡ ἀθωότης ἐν τῷ καταγγελλέντῃ ἐγκλήματι ἀνεγνωρίσθη, ταλαιπωρηται τὸ ἐξῆς καὶ τυραννῆται διὰ κατηγορίας, αἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσι βάσιν ἀληθείας. Διατάσσομεν δὲ ἵνα, συνωδὰ πρὸς τὸ Χατι-σερίφ τὸ κληρυχὸν ἐν Γκιουλχανῇ, τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος ἐκκηται τὰ αὐτὰ πλεονεκτήματα καὶ χαίρῃ ταῦτά προνόμια καὶ τὰ παραχωρούμενα εἰς τὰ ἄλλα ἔθνη τὰ ὑποκείμενα εἰς τὴν ἡμετέραν ἀρχὴν κτλ. κτλ.»

Ἀλλὰ πόθεν ἄρα προήλθεν ἡ περίεργος αὕτη καὶ ψευδὴς πρόληψις κατὰ τῶν Ἑβραίων. Κατὰ τινα Γερμανὸν συγγραφέα ὁ λόγος αὐτῆς εἶνε ὁ ἐξῆς· Κατὰ τινα παράδοσιν ταλμουδικήν, ἥς ἡ εὐσεβὴς ἀνάμνησις διετηρήθη μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων παρὰ τοῖς Ἰσραηλίταις, διαρκούσης τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας, βασιλεύς τις τῆς χώρας ταύτης, τυραννόμενος ὑπὸ λέπρας, διέταξε τὴν σφαγὴν πολλῶν παίδων Ἰουδαίων, ἵνα θεραπευθῇ λουόμενος ἐν τῷ αἵματι των· ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἰδέα διαδιδόμενη κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, καθ' ἣν ἐπετυγχάνετο ἡ θεραπεία τῆς νόσου ταύτης διὰ λουτροῦ αἵματος, ἔτι νεαλοῦς καὶ θερμοῦ, τῆς δὲ θεραπείας ταύτης ἐγένετο συχνὰ χρῆσις ὑπὸ τῶν μεγιστάνων τῆς χώρας τῶν προσβαλλομένων ὑπὸ τῆς λέπρας, οἵτινες ἠγόραζον ἢ ἐκλεπτον παιδία, ἐκοπτον τὸν λαιμὸν των καὶ ἐλούοντο ἐν τῷ αἵματι των. Ἀφ' οὗ δ' ἐφέροντο οὕτω πρὸς τὰ τέκνα τῆς παρ' Αἰγυπτίους κατωτάτης τάξεως, δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι διέπραττον τοῦτο ἔτι μάλλον πρὸς τὰ τέκνα τῶν Ἰουδαίων, ἐφ' ὧν τότε ἐβάρυνεν ἡ ὠμοτάτη δουλεία. Ἐπειδὴ δὲ τὸ Φάσκα τῶν Ἰουδαίων σκοπὸν ἔχει τὸν πανηγυρισμὸν τῆς ἐξόδου αὐτῶν καὶ ἐλευθερώσεως ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, φυσικὸν εἶνε καὶ πρέπον νὰ ἐνθυμῶνται κατὰ τὴν ἐορτὴν ταύτην καὶ νὰ ἐνθυμίζωσι καὶ εἰς τὰ τέκνα των, διὰ τὸ λόγων καὶ συμβόλων, ὅλας τὰς πληγὰς καὶ τὰς

βασάνους τῆς ἀρχαίας δουλείας, ἵνα ἡ πρὸς τὸν Θεὸν εὐγνωμοσύνη ἡ ἀκόμη μεγαλητέρα. Διὰ τοῦτο δὲ οἱ ταλμουδισταὶ ἀνέγραψαν ἐν τοῖς παραγγέλμασιν αὐτῶν καὶ τοῦτο, νὰ ποιῶνται κατὰ τὴν ἐσπεράν τοῦ Φάσκα χρῆσιν οἴνου πολὺ ἐρυθροῦ, ἵνα ἐνθυμῶνται τὴν σκληρότητα τῶν τυράννων τῆς Αἰγύπτου.

Ἐντεῦθεν δὲ προήλθεν ἡ παράδοξις πρόληψις ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι πίνουσιν αἷμα κατὰ τὴν ἐσπεράν τοῦ Πάσχα, καὶ ὅτι, μὴ θέλοντες νὰ σφάζωσιν ὁμοθρήσκους, προτιμῶσι τὰ τέκνα τῶν Χριστιανῶν. Ἡ πρόληψις αὕτη, ἐπικρατήσασα καθ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα, δὲν εἶνε καὶ σήμερον ἐντελὲς ἐξηλειμμένη, ἀλλ' ἐκλείπει ὁσημέραι· πιστεύομεν δὲ ὅτι τάνωτέρω ἢ πείσωσι περὶ τοῦ ἀνυπάρχοντος τῆς συνηθείας ταύτης καὶ τοὺς ἀμφιδόλονταις ἔτι. * * *

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΑΣΧΑ

τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου.

Τὸ πάσχα εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐορτὴ τῶν Χριστιανῶν. Ἐν τῇ θρησκείᾳ ἡμῶν δὲν ὑπάρχει ἐπισημοτέρα καὶ ἱερωτέρα ταύτης ἡμέρα, ἡ δὲ κατὰ πᾶν ἔτος τελετὴ αὐτῆς διακύνει τὴν ἀγαλλίασιν εἰς τὸν κόσμον ὁλόκληρον. Ὁ ἀπανταχοῦ γῆς ἀναγγέλλων αὐτὴν χαρμόσυνος τῶν κωδῶνων ἤχος διεγείρει παλμοὺς χαρᾶς εἰς τὰ στήθη ἡμῶν, τὸ δὲ πλῆθος τῶν ψυχῶν, ἃς ἐξηγόρασε τὸ αἷμα τοῦ παθόντος Θεανθρώπου, ψάλλουσι πέριξ κενοῦ τάφου ἐν εὐφροσύνῃ τὸ Ἀλληλοῦϊα, λέξιν εὐάγγελον τῶν περὶ μέλλοντος ἐλπίδων των.

Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἴσως τόπος, ἐν ᾧ τὰ αἰσθήματα ταῦτα νὰ ἐκδηλοῦνται μὲ τόσῃ ζωηρότητι, μὲ τόσον γενικὸν ἐνθουσιασμὸν, μὲ τόσῃ συγκινητικῇ ἀφέλειαν, ὅσον ἐν Ῥωσίᾳ. Ἐν τῇ νεαζούσῃ ἔτι ταύτῃ κοινωνίᾳ, ἐν ᾗ ἡ πίστις διατηρεῖται τόσον θερμῇ ἀκόμη, ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ πανηγυρίζεται ὡς τις ἐθνικὴ ἐορτὴ. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην νομίζει τις ὅτι αὐτὸς ὁ λαὸς ὁλόκληρος συνανίσταται μετὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἀνθρώποι, ἀποφεύγοντες ἀλλήλους καθ' ὅλον τὸ ἔτος, πλησιάζουσι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ἀνταλλάσσουσιν, ὡς παρ' ἡμῖν, ἀντὶ τοῦ συνήθους χαριστισμοῦ, τὰς δύο ἐκείνας φοάσεις, τὰς ληθείας ἐκ τοῦ Συμβόλου:

— Χριστὸς ἀνέστη, λέγει ὁ εἷς.

— Ἀληθῶς ἀνέστη, ἀποκρίνεται ὁ ἄλλος.

Εἶνε δὲ ἄξιον ὄντως νὰ ἴδῃ τις μετὰ πόσον ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ ἀπαγγέλλονται οἱ εὐόωνοι ἐκείνοι λόγοι! Ἀλλὰ, ὥστε μὴ ἤρουν αὐτοὶ μόνοι εἰς ἐκφορὰς τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὅποια πληροῦσι τὰς καρδίας, ἀνταλλάσσουσιν, ὡς κατὰ τοὺς πρώτους τῆς Ἐκκλησίας χρόνους, τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης. Οὐδεὶς τολμᾷ νὰ ἀρνηθῇ αὐτὸν εἰς ἄλλον· διότι εἶνε ὁ ἀσπασμὸς ὁ διδόμενος χάριν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος, ὁ πάππος τοῦ νῦν

αυτοκράτορας, ο παντοδύναμος εκείνος μονάρχης, ὅστις συνείχετο ἐνίοτε τὸ αὐστηρὸν τῆς δεσποτείας μετ' ἄκρας προσηνείας, ἦτο πιστὸς τηρητῆς τῶν θρησκευτικῶν τούτων παραδόσεων. Ἐθεώρει αὐτὰς ὡς ἐν τῶν στοιχείων τῆς ἡθικῆς δυνάμει τοῦ λαοῦ του, τὸ δὲ ὑπεροπτικὸν αὐτοῦ χεῖλος οὐδαμῶς ἠρνεῖτο νὰ παράσχη δεῖγμα τῆς πίστεώς του ἐπὶ τῆς παραιῆς τοῦ τυχόντος τῶν ὑπηκόων του.

Ἐθὺς ἔχων νὰ ἐξεγείρεται πάντοτε ἅμα τῇ πρωΐᾳ, ἐξύπνα ἐθιμνότερον ἔτι κατὰ τὴν κυριακὴν τοῦ Πάσχα. Κατὰ τὴν ἡμέραν δὲ ταύτην ἐξήρχετο λίαν ἐνωρὶς ἐκ τοῦ ἰδικοῦ αὐτοῦ θαλάμου ἐν μεγάλῃ στολῇ καὶ μὲ κράνος εἰς τὴν κεφαλὴν, μεγαλοπρεπῆς καὶ ἐπιβίων, ὡς τοῦ πολέμου ὁ φοβερὸς θεός. Τότε δὲ ἔκαμνε τὸν τακτικὸν περίπατόν του ἐν τοῖς ἀνακτόροις, προσφωνῶν τὸ Χριστὸς ἀνέστη εἰς ὅσους ἤθελε συναντήσει, καὶ ἀσπαζόμενος αὐτοὺς μετὰ πατρικῆς συμπαιδείας.

Οὕτως ἔπραξε καὶ κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦ βίου του ἔτος, ἂν καὶ περίφροντις τότε καὶ μελαγχολικὸς, βλέπων ἀνέανυσαν ὁσημέραι τὴν σκιάν περὶ αὐτὸν, ἀλλὰ διατηρῶν ὅμως μέχρι τέλους τὸ μεγαλεῖον τῆς ἰσχύος, καὶ θέλων νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀξιοπρεπῶς τὸ ἔργον του μέχρι τέλους.

Ἐξερχόμενος παρατηρεῖ εἰς τὸ ἄκρον προδόμου τινὲς τῶν αυτοκρατορικῶν δωματίων ἕνα τῶν σωματοφυλάκων του φρουροῦντα. Βαίνει κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτὸν, καὶ μετριάζων τὴν ζωηράν τοῦ βλέμματός λαμπρὴν καὶ τῆς φωνῆς τὴν αὐστηρότητα, ἥτις ἐνέπνεε τὸν τρόμον εἰς ἐκατομμύρια ἀνθρώπων:

— Χριστὸς ἀνέστη, εἶπεν ἀσπαζόμενος αὐτόν. Ἀλλ' ἀντὶ νὰ ἀκούσῃ τὴν εἰθισμένην ἐκείνην ἀπάντησιν, τὸ Ἀληθὺς ἀνέστη, ἀντὶ νὰ ἴδῃ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ στρατιώτου ἢν προσεδόκα ἔκφραζιν χαρὰς καὶ εὐγνωμοσύνης διὰ τὸ δεῖγμα ἐκεῖνο τῆς συμπαιδείας του:

— Ὁρί, δὲν ἀνέστη, Μεγαλειότατε! ἀποκρίνεται οὕτως μετὰ τόνου παραδόξως εὐσταθοῦς, παρυσιαζὼν ὅπλα.

Ὁ μονάρχης, κύριος ψυχῶν καὶ σωμάτων, ὑπέρτατος κυρίαρχος πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν, αυτοκράτωρ καὶ πατριάρχης ἐν ταύτῃ, ἠσθάνθη προσβαλλομένην τὴν τε πολιτικὴν καὶ τὴν θρησκευτικὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν. Τοιαύτην ἀπερίθειαν δὲν ἦτο συνηθισμένος νὰ ἀπαιτῇ.

Ἐν τῇ ἅμα συνωφρυνόμῃ οἱ ῥώθωνές του ἤρξαντο παλλόμενοι σπασμωδικῶς, τὰ χεῖλη του συνεσπάσθησαν, ἐκπληξίς δὲ, ὀργὴ καὶ ἀγανάκτησις ἐξεδηλώθησαν ἐπὶ τοῦ ὡς μάρμαρον λευκοῦ προσώπου του. Ὅτ' ἔλεγε τις ὅτι θύλλα ἐνδόμυχος συνετάραξε τὴν βιασιώδη ἐκείνην φύσιν.

Ὁ στρατιώτης ἔμενεν ἀκίνητος, ἀπαθής. Ἐγί-

νωσκειν ὅτι ἡ ζωὴ του ἀνῆκεν εἰς τὸν αυτοκράτορα, ὅστις ἠδύνατο νὰ τὴν λάβῃ: περιέμενεν.

— Τίς εἶνε ὁ ἄνθρωπος αὐτός; ἠρώτησε ψυχρῶς ὁ μονάρχης πρὸς τοὺς αἰφνης, καὶ στρεφόμενος πρὸς τὸν ἀνδράχην, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤρχετο νὰ ζητήσῃ τὰς διαταγὰς του.

— Μεγαλειότατε, εἶνε Ἰουδαῖος! ἀπεκρίθη οὕτως.

Ὁ αυτοκράτωρ ἔμεινεν ἐπὶ στιγμὴν σιωπῶν, εἶτα δὲ μετὰ τῆς σοβαρότητος, ἥτις ἦτο οἰκεία αὐτῷ:

— Δὲν εἴμπορῶ, εἶπε χαμηλοφώνως, νὰ ἀπαίτησώ παρὰ τῶν υἱῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐσταύρωσαν τὸν Χριστόν, νὰ ἐορτάζωσι τὴν ἀνάστασίν του... Ὅτ' ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς ἐὰν τοὺς ἠνάγκαζα νὰ καταδικάσωσι τοὺς πατέρας των! Ἀλλὰ, φρόντισε πρίγκηψ, ὅπως εἰς τὸ μέλλον μὴ τίθενται φρουροὶ Ἰουδαῖοι εἰς τὴν θύραν μου κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα.

Καὶ προῆλθε.

Φεῦ! Ἐν τῇ γῇ ταύτῃ δὲν ὑπῆρχε πλέον μέλλον διὰ τὸν Νικόλαον Ἀλεξάνδροβιτς.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ μέγας τῆς Κριμαίας ἡττημένος εἰς οὐδένα πλέον ἐπανέλαβε τὴν εἰθισμένην φράσιν: Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ οὐδεὶς ἀπεκρίθη αὐτῷ τὸ Ἀληθὺς ἀνέστη, τείνων τὴν παρειὰν εἰς τὸν αυτοκρατορικὸν ἀσπασμόν.

Ἐκοιμήτο τὸν αἰώνιον ὕπνον μετὰ θάνατον μυστηριώδη. Οὐδεὶς φρουρὸς, οὔτε Ἰουδαῖος οὔτε Χριστιανὸς, ἐρύλασεν εἰς τὴν θύραν τοῦ θαλάμου του.

Εἰς τὸν οὐδὸν τοῦ τάφου του ἐφρουρεῖ σιωπηλὸς καὶ αἰώνιος ὁ Θάνατος. *Κ.

ΑΙ ΧΕΛΙΔΟΝΕΣ

Ἡλὸς ἦλθε χελιδὼν
καλὰς ὥρας ἄγουσα
καλοὺς ἐνιαυτοὺς,
ἐπὶ γαστέρα λευκὰ
ἐπὶ νῶτα μέλαινα.

Καθ' ἣν ὥραν αἱ πεδιάδες ἀρχίζουν νὰ θάλλωσι καὶ τὰ δένδρα νὰ ἐνδύονται τὴν πρασίνην αὐτῶν στολῇ, οἱ κῆποι νὰ ἀνθοῦσι καὶ νὰ εὐωδιάζουσιν, ἔρχεται ἡ χελιδὼν προαναγγέλλουσα τοῦ ἔαρος τὴν ἔλευσιν. Τὸ γλυκύ της κελάδημα, αἱ τρυφεραὶ ὑπὲρ τῶν νεοσσῶν της μέριμναι, ὅταν καταστῇ μήτηρ, οἱ συχοὶ της πτερυγισμοὶ ζωογονοῦσι τὰ πέριξ τῶν οἰκημάτων μας.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἡ χελιδὼν εἶνε διπλάσιως προσφιλέα, διότι μετ' αὐτῆς συνδέονται αἱ ἱερώτεραι ἐθνικαὶ μας ἀναμνήσεις: τὸ κελάδημά της ἦτο τὸ σύνθημα τῆς ἀρχῆς τῶν ἐχθροπραξιῶν τῶν ἀνδρείων ἀρματολῶν, τὰ δὲ δημοτικά μας ἄσματα μὲ τὴν ὥραϊαν των ἐκείνην ποίησιν περιγράφουν ὅτι ὁ πληγωμένος καὶ ψυχοῦργῶν ἀγωνιστῆς παραγγέλλει ὡς τελευταίαν παρρησίαν εἰς τοὺς συντρόφους του ν' ἀφήσῃ

μίαν θυρίδα ἀνοικτὴν εἰς τὸν τάφον του, τὸν δόποιον θὰ τῷ ἐγείρωσι μετ' ὀλίγον, ὅπως δύναιτο νὰ εἰσέρχεται δι' αὐτῆς ἡ χελιδὼν, καὶ τῷ ἀναγγέλλῃ μὲ τὸ κελάδημά της ὅτι ἦλθεν ἡ ἀνοιξὶς καὶ μὲ τὴν ἀνοιξὶν ὅτι ἤρχισε πάλιν τὸ τουρφεὶ νὰ βροῦνται.

Ἡ χελιδὼν εἶνε ἡ ὑπερτάτη ἔκφρασις τοῦ αἰθρίου βίου. Ἡ γῆ δὲν ἐπλάσθη δι' αὐτήν: διὰ τῶν ποδῶν αὐτῆς τῶν ἀτελῶν θὰ ἐξηναγάζετο νὰ ἔρπῃ ὡς ὄφρις εἰμὴ ἦτο χελιδὼν, ἡ κυρίαρχος δηλονότι τοῦ διαστήματος, ὅπερ διαυλακοὶ διὰ πτήσεως ἀκαταπονήτου. Αἱ μεταναστεύσεις της, ἡ πίστις αὐτῆς πρὸς τὰ μέρη, τὰ ὁποῖα ὁ πρῶτος αὐτῆς ἔρος κατέστησε πατρίδα της, προσεπηύξησαν τὸ γόητρον, ὅπερ ἀνέκαθεν περιεβλήθη. Ὁ ἐξόριστος τὴν βλέπει μετὰ συγκινήσεως, διότι τῷ ὁμιλεῖ περὶ τῆς πατρίδος, ὁ δεσμώτης τὴν βλέπει μετ' ἐλπίδος, διότι τῷ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐλευθερίας.

Εἰμὴ ἦτον ἀπολύτως ἐπάναγκας νὰ μεταναστεύωσιν, καὶ εἰμὴ ἦτο τοσοῦτον δυσχερὲς νὰ προμηθευθῶσι κατὰ τὸν χειμῶνα τὴν τροφήν των, αἱ χελιδόνες θὰ ἐξημεροῦντο ἐξάπαντος ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ εἰς τὰ κλωβία μας νὰ τεθῶσι. Τὸ δρῦμφοτον τῆς κοινωνικότητος, ὅπερ συνήγαγεν αὐτὰς εἰς ὁμίλους, δὲν εἶπε τὴν τελευταίαν του λέξιν. Τὰ παραδείγματα χελιδόνων τέλει ἐξημερωθεῖσιν εἰς τόσα πολλὰ ὥστε δὲν χρῆζουσιν ἀναγραφῆς: δυστυχῶς ἡ λύσις ἐπέρχεται πάντοτε θλιβερά: ἡ χελιδὼν, μεθ' ὅλην τὴν στοργὴν, ἢν ἔχομεν πρὸς αὐτήν, πρέπει ν' ἀπέλθῃ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ μόνωσίς της κατὰ τὴν μακράν της πορείαν θὰ τῇ εἶνε ὀλεθρία: τότε καταλαμβάνει ἀπελπισία τὴν ἀναθρέψαν αὐτὴν ἀγαθὴν κοκορασίδα, ἥτις πικρὰ μέλλει νὰ χύσῃ δάκρυα ἐπὶ τῷ ἀποχωρισμῷ, μεμφομένη ἑαυτῆς ὅτι διὰ τῶν δισταγμῶν της ἐγένετο παραίτιος τῆς θλιβερᾶς τύχης τῆς προστατευομένης της.

Ὅση δὴποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ συμπάθεια, ἢν τὰ πτηνὰ ταῦτα αἰσθάνονται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, πρέπει νὰ ὑπακούσῃ πρὸς τὸν ὑπέρτερον νόμον τὸν ἀπαιτοῦντα τὴν ἀναχώρησιν. Νεῖνις ἀνέθεψε τρεῖς μικρὰς χελιδόνας, αἵτινες εἶχον πέσει ἀπὸ τῆς φωλεᾶς των κατὰ τινα καταιγίδα: ἦσαν θελκτικαί, ἐντελῶς ἡμεροὶ καὶ ἐπτερυγίζον ἐν τῇ οἰκίᾳ περὶ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου ὁ πατὴρ αὐτῆς τῇ συνεβούλευσε νὰ ταῖς ἀνοίξῃ τὸ παράθυρον: ἐξέπτησαν τότε ἐκεῖναι, συνηνώθησαν μετὰ τῶν ἄλλων χελιδόνων καὶ τὰς ἠκολούθησαν περιπταμέναι, ἀλλὰ πάντοτε, πολλάκις μάλιστα τῆς ἡμέρας, ἐπανεκαμπτον εἰς τὴν αἵθουσαν, τὸ ἐσπέρας δ' ἐν τῷ κλωβίῳ των. Ἐν τούτοις τὴν ἡμέραν τῆς μεγάλης συναυροῦσεως δὲν ἐπανεκαμψαν ὡς συνήθως εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν ἐπαύριον δ' εἶχον ἀπέλθῃ μετὰ τῶν συντρόφων των.

Τὰ πτηνὰ ταῦτα ὁπότε εἰσὶν ἐλεύθερα, πολὺ ὀλίγον πτοῦνται ἐκ τῆς παρουσίας μας, καὶ οὐ-

δόλως διστάζουν νὰ κτίσουν τὰς φωλεὰς των πλησίον τῶν παραθύρων μας: ζεύγος χελιδόνων εἶχε κτίσει τὴν φωλεάν του ἐντὸς πτωχικῆς οἰκίας ἐπὶ δοκοῦ τῆς αὐλῆς: μετ' τῶν ἡμερῶν ἡ οἰκοδόσποινα παρατήρησεν ὅτι εἰς τῶν νεοσσῶν κατέπεσεν εἰς τὸ ἔδαφος: ἡ μήτηρ ἔπτατο περὶ αὐτὸν μικρὰς βάλλουσα κραυγὰς. Περισυνήγαγε τὸν ναυαγὸν ἐκεῖνον τῆς ξηρᾶς ἡ καλῆς γυνῆ, καὶ ἀναβᾶσα ἐπὶ βαρελίου τὸν ἐπανέθηκεν ἐν τῇ κοιτίδι του: δὲν εἶχεν ἔτι ἀποσύρει τὴν χεῖρά της ὅτε ἡ χελιδὼν ὤρμησεν, ἐκαθέσθη ἐπὶ τῆς νεοσσίδος της, καὶ τὰς πτέρυγας ἡμιτεταμένας ἔχουσα, τὸ ῥάμφορος της ἡμιάνοικτον, ἀσπράινουσα ἐκ τῆς ἀγωνίας ἣν ὑπέστη, προσήλου ἐπὶ τῆς γυναικὸς τοῦς μέλανας καὶ ἀπαστράπτοντας ὀφθαλμούς της, χωρὶς διόλου νὰ πτοηθῇ ἐκ τῆς γειτνιασεως τῆς χειρὸς αὐτῆς. Ὅτ' ἦτο λίαν ποιητικὸν ἂν ἐλέγομεν ὅτι τὸ βλέμμα ἐκεῖνο ἠγαθήσει εὐγλώττως τὴν συμπαθὴ οἰκοδόσποιναν διὰ τὴν εὐεργεσίαν της, ἀλλὰ βεβαίως ἐξέφραζε τὸ βλέμμα ἐκεῖνο τὴν πεποίθησιν αὐτῆς, ὅτι δὲν ἤθελε νὰ κακοποιήσῃ τὸν νεοσσὸν της.

Πρὸ τινων ἡμερῶν ἐπέστρεψαν πάλιν αἱ ἀγαπηταὶ ὀδοιπόροι, αἱ ἐπὶ τῶν πτερυγίων των φέρουσαι ἡμῖν τὸ ἔαρ ἐκ τῶν θερμῶν κλιμάτων, ὅθεν ἐπιτρέπουσι: ὅ,τι καὶ ἂν εἰπωμεν δὲν ἴσθοναμεν πρὸς τὴν χαρὰν ἐκείνην, ἣν αἰσθανόμεθα, πρὸς τὸ ἐγκάρδιον ἐκεῖνο καλῶς ἡλθετε, ὅπερ ταῖς ἀναφωνοῦμεν, ὅτε τὸ πρῶτον βλέπομεν τὰς προσκόπους, ὡς εἰπεῖν, τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς των, ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς μας, πρὸ τῶν παραθύρων μας περιπετομένας. *Κ.

ΒΟΕΡΣ ΚΑΙ ΚΑΦΡΟΙ

Ἐν ταῖς ἀποικίαις τῶν Βόερς κατὰ τὴν νότιον Ἀφρικὴν ὑπάρχει, ὡς γνωστὸν, μέγας ἀριθμὸς Κάφρων ἰθαγενῶν. Οἱ Κάφροι οὗτοι εἰσὶν εἰδωλόλατοι καὶ πολύγαμοι: φύσει ὀκνηροὶ προτιμῶσι νὰ βλέπωσιν ἐργαζομένους τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἢ νὰ ἐργάζωνται οἱ ἴδιοι. Εὐθὺς ὡς τὸ τέκνον τοῦ Κάφρου φθάσῃ τὴν ἡλικίαν τῶν δέκα ἢ δώδεκα ἐτῶν, φέρεται οὗτος αὐτὸ παρὰ τινὲς Βόερς καὶ ζητεῖ δι' αὐτὸ ἐργασίαν. Ἐὰν δοθῇ αὐτῷ εὐνοϊκὴ ἀπάντησις, μεταβαίνει μετὰ τοῦ Βόερς καὶ τοῦ νέου Κάφρου παρὰ τῷ δημάρχῳ καὶ δικαστῇ καὶ συντάσσουσιν συμβόλαιον δι' ἑτὴ τινά.

Διὰ τοῦ συμβολαίου τούτου ὁ Βόερς ὑποχρεοῦται νὰ ἐνδύῃ τὸν νέον Κάφρον, νὰ τὴν κλομεταχειρίζεται, καὶ πρὸς τούτοις νὰ χορηγῇ εἰς τὸν πατέρα του, καθ' ὅρισμέναις ἐποχαῖς, πρὸς διατροφήν ἀραβόσιτον ἢ σίτον, πρόβατον ἢ ἕτερον εἶδος. Τὸ ὄνομα τοῦ νέου Κάφρου καταχωρίζεται εἰς βιβλίον δημόσιον, μετὰ τοῦτο δὲ ὁ Βόερς ὀδηγεῖ αὐτὸν εἰς τὸ κτήμα του, ἐνθα τῷ δίδει μικρὰν τινα ἐργασίαν, ἥτις συνήθως συνίσταται εἰς τὸ νὰ φυλάττῃ τὰ ποῖμνια ἢ νὰ καλλιεργῇ τὴν γῆν. Καθόσον δὲ προχωρεῖ εἰς τὴν ἡλικίαν,

τὰ ἔργα εἰς τὰ ὁποῖα καταγίνεται εἶνε σπουδαί-
ότερα καὶ ἐπιπυνώτερα.

Εἰ καὶ ὁ Βόρξ ἐνίοτε παραφέρεται, ἡ σύζυγος
αὐτοῦ ὅμως μεταχειρίζεται πάντοτε μετὰ προ-
σηγορίας τοὺς νέους Κάρρους. Οὕτω καὶ μετὰ τὸ
τέρμα τῆς συμφωνηθείσης ὑπηρεσίας οἱ Κάρροι
προτιμῶσι συνήθως, ἀντὶ τῆς ἀναλάβωσι τὴν ἐλευ-
θερίαν των, νὰ ἐξακολουθῶσιν ἐργαζόμενοι πολλὰ
ἔτη ἀκόμη ἐν τῷ αὐτῷ κτήματι, μέχρις οὗ νυμ-
φωθῶσιν, ἥτοι μέχρις οὗ τὰ χρηματικά αὐτῶν
μέσα τοῖς ἐπιτρέψωσι νὰ ἀγοράσωσι μίαν γυναῖκα
καὶ νὰ διοργανώσωσιν οἰκίαν.

Παρὰ τοῖς Βόρξς ὁ νόμος εἶνε εἰς τὸ ἔπακρον
αὐστηρὸς ὡς πρὸς τὸν τρόπον, καθ' ὃν δρεῖλουσι
νὰ μεταχειρίζωνται οἱ κύριοι τοὺς νέους Κάρρους.
Οἱ αἰκισμοὶ τιμωροῦνται μὲ πρόστιμον, ἐάν δὲ
εἶνε λίαν βαρεῖς δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ῥῆξιν
τοῦ συμβολαίου. Ὁ φιλάνθρωπος οὗτος θεσμὸς οὐ-
δόλως ὁμοιάζει μὲ τὴν δουλείαν, ὡς τινες δια-
τείνονται· οἱ ἐν τοῖς ἀνθρωπίνου ἐργαζόμενοι
εἰσι περισσότερον περιορισμένοι ἢ οἱ νέοι Κάρροι,
οἵτινες ἀνατρέφονται μετ' αὐτῶν τῶν τέκνων τῶν
Βόρξς.

Συνέπεια ἄμεσος τῶν ἐθίμων τούτων παρὰ τοῖς
Κάρροις εἶνε, ὅτι ὅσῳ τις αὐτῶν ἔχει πλείονα
τέκνα, τόσῳ εἶνε πλουσιώτερος, διότι καὶ τῶν
θυγατέρων ἡ ἀποκατάστασις, ἅμα ὡς φθάσωσιν
εἰς ὦραν γάμου, εἶνε διὰ τὸν πατέρα ἔργον ἐπι-
κερδέστατον. Ἐν ταῖς καφρικαῖς οἰκογενεαῖς κατὰ
τοσοῦτον ὁ Κάρρος εἶνε εὐτυχὴς καθόσον ἔχει
περισσότερας γυναῖκας καὶ τέκνα. Ἐντὺς τεσσα-
ρακονταετίας γίνεται πλοῦσις, δυνάμενος νὰ ζή-
σῃ ἐκ τοῦ εἰσοδήματός του, οὐτινος τὸ κεφάλαιον
ἐκπροσωποῦσι τὰ τέκνα του. Ν. Γ. Ζ.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΙΣ

Ἐν τῇ νήσῳ Μάν τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὰς προ-
σεχεῖς ἐκλογὰς αἱ γυναῖκες θὰ μετὰσχῶσι, τὸ
πρῶτον νῦν, τῆς ψηφοφορίας εἰς διορισμὸν τοῦ
νομοθετικοῦ σώματος τῆς νήσου. Τὸ δικαίωμα
τῆς ψήφου παρεχωρήθη εἰς πᾶσαν γυναῖκα ἔχου-
σαν κτήματι ἀποφέρων αὐτῇ ἐτησίαν πρόσδο-
ν μίᾳ λίρας στερελίας. Διὰ τῆς παραχωρήσεως
ὕπολογίζεται ὅτι ὁ ἐκλογικὸς κατάλογος ἀυξάνει
κατὰ 500 ἐκλογεῖς.

Φαίνεται δὲ ὅτι μέχρι τοῦδε ὁ νόμος δὲν πα-
ραχωρεῖ εἰς τὰς γυναῖκας καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ
ἐκλέγεσθαι. Ἀλλὰ τὸ νέον τῆς νήσου νομοθετι-
κὸν σῶμα θέλει βεβαίως συζητήσει νομοσχέδιόν
τι, δι' οὗ τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου ἐπεκτείνεται
καὶ εἰς τὰς γυναῖκας, τὰς πληρωνούσας ἐνοικίον
τι ἀντὶ τῆς ἑξῆς οἰδιοκτησίας. Κ. Α.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ μικρὸς κάθηται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ τρώ-
γει λαίμαργως.

— Βλέπεις, λέγει ἡ μήτηρ του, τί καλὴ τοῦ

εἶνε ἡ παραμύθη σου; τί τῆς λῆς ποῦ σοῦ δίνει
τόσα καλὰ πράγματα; τῆς λῆς εὐχαριστῶ;

— Ὁχι! τῆς λῆς νὰ μοῦ φέρῃ ἀκόμη κι' ἄλλο.

Μεταξὺ τοκογλύφων.

Ὁ εἰς αὐτῶν εἰδωποιστὴ τὸν συνάδελφόν του,
ὅτι ὁ υἱὸς του ἐδανείσθη παρ' αὐτοῦ ποσὸν τι χρη-
μάτων.

— Καὶ πρὸς πότα ταῖς 100 τοῦ τὰ ἐδώσατε;
ἔρωτά ἀνέσυχος ὁ πατήρ.

— Πρὸς δώδεκα τοῖς 100.

— Τὸν ἀνόντον! Γιατί δὲν ἤλθε νὰ ζητήσῃ
ἀπὸ μένα; Ὁ τὸ τὰ ἐδίδα μόνον πρὸς δέκα.

Ἐν συναναστροφῇ ὁμίλουν προχθὲς περὶ τοῦ
κ. Β* εἰς ἄκρον ἐγώϊστον, καὶ τις ἐζήτησε νὰ
τὸν ὑπερασπίσῃ, λέγων ὅτι ἔχει πολλοὺς ἐχθρούς.

— Αὐτός; ὑπέλαβεν ἡ κυρία Ν, ἥτις γνωρί-
ζει πολὺ καλὰ τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν, — πῶς
εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἐχθρούς... ἄνθρωπος, ὁ ὁ-
ποῖος δὲν ἔκαμε ποτὲ καλὸν εἰς κανένα!

— Μεταξὺ μας, δὲν σοῦ φαίνεται ὅτι ὁ Σ*
εἶνε βλάξ;

— Φίλτατε, δὲν πρέπει νὰ κακολογῇ κανεὶς
τὸν ὅμοίόν του.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** — Ποῖον εἶνε τὸ ἀσφαλέστερον μέσον νὰ
τὰ χαλάσῃ τις μὲ τὸν φίλον του;

— Νὰ τοῦ δανείσῃ χρήματα.

*** Τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοβोधθείας εἶνε πηγὴ
πάσης ἀληθείας προσωπικῆς προόδου, ὅταν δὲ ἐν-
υπάρχῃ εἰς πολλοὺς, γίνεται αἷτιον ἐθνικῆς ἐ-
σχύος καὶ ἐθνικοῦ μεγαλείου. Ἡ μὲν ἐξωτερικὴ βο-
ήθεια πολλάκις ἐξασθενίζει, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ πάν-
τοτε ἐνισχύει. Ὅ,τι δὴποτε πράττεται ὑπὲρ προ-
σώπων ἢ τάξεων ἀμβλύνει τὸ πρὸς τὴν ἐργασίαν
κέντρον, καὶ ψυχραίνει τὸ αἶσθημα τῆς ἀνάγκης
νὰ ἐργασθῇ ἕκαστος ὑπὲρ ἑαυτοῦ· διὸ, ὅπου ἡ
κηδεμονία τῆς ἐξουσίας εἶνε ὑπερβολικὴ, ἐκεῖ ἡ
δραστηριότης τῶν ἀνθρώπων χαλαροῦται ὡς ἐπὶ
τὸ πλεῖστον, καὶ ἐπὶ τέλους ἐπέρχεται ἀδυναμία.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

*** Εἰς τὰ ἦθη τῶν Ἀμερικανῶν τῆς Νέας
Ὑόρκης εἰσῆχθη ἐπ' ἐσχάτων ὁ νεωτερισμὸς νὰ
μὴ δέχωνται εἰς τὸ ἐξῆς γαμήλια δῶρα. Τὰ εἰς
τοὺς φίλους τῶν μελλονύμφων στελλόμενα προσ-
κλητήρια φέρουσιν εἰς τινὰ αὐτῶν γωνίαν τὰς λέ-
ξεις: «Δῶρα δὲν εἶνε δεκτά». Ὁ νεωτερισμὸς οὗ-
τος δὲν εἶνε ἀπλῆς ἰδιοτροπίας γέννημα, ἀλλὰ
προέρχεται ἐκ λίαν πρακτικοῦ συλλογισμοῦ τῶν
παραδεχθέντων αὐτόν. Σύζυγός τις, καταστραφείς
οἰκονομικῶς, ἐπανελάμβανε συχνὰ ὅτι τῆς κατα-
στροφῆς τοῦ αἵτις ὑπῆρξαν τὰ ἀργυρᾶ ἐπιτρα-

πέζια σκεύη, τὰ ὁποῖα τοῦ προσέφερε δῶρον κατὰ
τοὺς γάμους τοῦ γέροντος τοῦ συζύγου του,
διότι ὅπως μεταχειρίζεται αὐτὰ, ἠναγκάσθη νὰ
κάμῃ μεγάλας δαπάνας πρὸς ἀγορὰν καὶ ἄλλων
πραγμάτων ἀναλόγων κατὰ τὴν πολυτέλειαν,
τοῦτο δ' ἐπέφερε τὴν καταστροφὴν του.

Τελευταῖον δὲ Ἀμερικανὸς τις, πρὸς μεγίστην
θλίψιν τῆς θυγατρὸς του, εἶχε διατάξει ἵνα εἰς
τὰ προσκλητήρια τῶν γάμων τῆς προστεθῶσιν
αἱ λέξεις αὗται: «Δῶρα δὲν εἶνε δεκτά, ἐκτὸς
ἐάν εἶνε τοιαῦτα, ὥστε ν' ἀποφέρωσιν ἐτησίαν
πρόσδοκον 200 δολλαρίων». — Ἐάν, ἔλεγεν ὁ συν-
ετὸς καὶ προνοητικὸς οὗτος πατήρ, ὅστις εἶνε
καὶ πλουσιώτατος, οἱ νεόνυμφοι ἀρχίσουν τὸν
βίον των μεθ' ὅσης ἐγὼ πολυτελείας, τὴν ὁ-
ποῖαν ὅμως δύναμαι νὰ κάμω χάρις εἰς τὰς πο-
λυτετεῖς; ἐργασίας μου, ὅχι μετὰ πολὺ θὰ κα-
ταντήσουν πτωχότατοι, οὐδὲν δὲ πρᾶγμα ἐμ-
βάλλει τόσον τὸν πειρασμὸν τῆς πολυτελείας,
ὅσον τὰ πολυτελῆ δῶρα τῶν φίλων, τὰ ὁποῖα δι-
δονται μὲν μετ' ἀγαθὴν πρόθεσιν, ἀλλ' εἶνε ἐπιβλα-
βέστατα».

*** Ἐπεινοήθη ἐσχάτως ἐν Εὐρώπῃ νέα μέθοδος
ταχυγραφίας, ἡ καλουμένη ὀργανοταχυγραφία
(pianotachygraphe), ἥτις προώρισε νὰ ποιήσῃται
ἐκποδὸν τὴν μέχρι τοῦδε ἐν χρήσει στενογρα-
φίαν. Ἡ ἱστορία τῆς νέας ταύτης μεθόδου ὀλί-
γον εἶνε γνωστὴ, εἶνε ὅμως λίαν περίεργος. Πράγ-
ματι, οἱ νεώτεροι λαοὶ εὕρισκονται πολὺ ὀπίσω
ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ταχυγραφίας. Ὁ Δαυὶδ ἐν
τινὶ αὐτοῦ ψαλμῷ λέγει, ὅτι «ἡ γλῶσσά του εἶνε
ὡς ὁ κάλαμος γραφέως, ὅστις γράφει ταχέως». Ἐκ
τούτου ἐξάγεται, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἐγίνωσκον
τὴν τέχνην τοῦ γράφειν τόσον ταχέως, ὅσον ἡ
γλῶσσα ὁμιλεῖ.

Ἰδίᾳ ὅμως ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Ῥώμῃ ἡ στε-
νογραφία ἦν κοινοτάτη ἐν τῇ ἐφαρμογῇ. Οὕτως
ὁ Ξενοφὼν κατὰ τὰ 445 π. Χ. μεταχειρίζετο
ἐπίτομον ἀλφάβητον ὅπως γράψῃ τοὺς λόγους τοῦ
Σωκράτους, οὗ τινος ἐξέδωκε τὰ ἔργα. Οἱ Ῥω-
μαῖοι, οἵτινες μετὰ τῶν ἐξ Ἑλλάδος λαφύρων μετ-
ήνεγκον ἐν Ἰταλίᾳ τὰς τέχνας καὶ τὰς συνη-
θείας, μετήνεγκον καὶ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
γράφειν, τὸν ὁποῖον ἐφήρμοσαν καὶ εἰσῆγαγον ἐν
ἀπάσαις ταῖς τάξεσι τοῦ λαοῦ. Ἐπὶ τῆς ὑπα-
τείας τοῦ Κικέρωνος ἀπαντῶσι τὰ πρῶτα ἔχνη
τῆς στενογραφίας. Αὐτὸς ὁ μέγας ῥήτωρ ἦν ἐπι-
τηδειότατος ἐν τῇ τέχνῃ ταύτῃ, ἠρέσκετο δὲ νὰ
διδάσκῃ αὐτὴν εἰς τινὰ ἀπελεύθερον Τίρωνα κα-
λούμενον, ὅστις θαυμασίως ἐστενογράφει τοὺς δι-
κανικοὺς αὐτοῦ λόγους.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν ἐν χρήσει ἐν
Ῥώμῃ πρὸς γραφὴν τηλεγραφικὰ σημεῖα, τὸ εἶ-
δος δὲ τοῦτο τῆς γραφῆς, ἦτο κοινότατον, καὶ
πάντες οἱ ἐνδοξοὶ ἄνδρες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης με-
ταχειρίζοντο αὐτό. Διηγοῦνται, ὅτι ὁ Κικέρων
ἐγραφε ποτε εἰς τὸν φίλον του Ἀττικὸν ἐπιστο-

λὴν διὰ τοιούτων σημείων, ἐξ ἧς ὅμως οὗτος οὐ-
δὲν ἐνόησεν. Ὁ ἐνδοξὸς ῥήτωρ προσεφέρθη τότε
νὰ διδάξῃ εἰς τὸν Ἀττικὸν τὴν στενογραφίαν,
ὅστις ἔμαθεν αὐτὴν ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ. Αὐτὸς ὁ
Λύγουστος ἐδίδοε μαθήματα στενογραφίας εἰς τοὺς
ἐγγόνους του.

Ἡ ἀρχαία στενογραφικὴ μέθοδος διετηρήθη ἐν
Γαλίᾳ μέχρι τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος· ὑπάρχουσι
δὲ ἐπιστολαὶ τῶν βασιλέων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης
γεγραμμέναι διὰ στοιχείων τιρωνικῶν, ὡς ὠνο-
μάσθησαν ἀπὸ τοῦ Τίρωνος, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐγέ-
νετο λόγος. Κατὰ τὸ 1747 εἰς Βενεδικτίνος,
Πέτρος Καρπεντιέρος καλούμενος, μετερρύθμισε
τὸ τιρωνικὸν ἀλφάβητον, ἐδημοσίευσεν δὲ λατι-
νιστὶ βιβλίον πραγματευόμενον περὶ τῆς νέας
ταύτης μεθόδου.

Σήμερον ἡ στενογραφία, ἥτις ἄλλως δὲν ἐξα-
σκεῖται εἰμὴ παρ' ὀλίγων γραφέων, ἐτροποποιήθη
καὶ ἐτελειοποιήθη, δὲν φαίνεται ὅμως ἀπλοποιη-
θεῖσα καὶ ἐπιτομευθεῖσα μᾶλλον τῆς παρὰ τοῖς ἀρ-
χείοις ἐν χρήσει. Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς βεβαίως
εἶναι, ὅτι οἱ στενογράφοι, οὓς ἀποκαλοῦσι notarii,
ἠδύναντο δι' ἐνὸς μόνον γράμματος νὰ ἐκφρά-
σωσι τὴν ἐννοίαν ἐκάστης λέξεως.

Ἡ στενογραφία περιπίπτει ἐνίοτε εἰς λάθην,
ἅτινα πολλάκις ἐγείρουσιν ἐνστάσεις ἐν τοῖς κοι-
νοβουλίοις. Οὕτως, ὅτε ποτὲ ἐν τῷ Γαλλικῷ κοι-
νοβουλίῳ συνεζητήετο πρότασις περὶ τροποποιή-
σεως τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένης διατιμῆσεως
τῶν δικαστικῶν ἐξόδων, ὁ πρῶτος πρόεδρος Σεγ-
κιε ἠγέρθη κατὰ τῆς διατιμῆσεως τῆς προταθεί-
σης ὑπὸ τοῦ δικαστικοῦ ἀρχιγραμματέως (greffe
judiciaire). Ἡ στενογραφία ἀνέγραψε goulfre
judiciaire, ἥτοι δικαστικοῦ βραβίου.

*** Ἐκ στατιστικῆς τοῦ δημοφιλῆ τοῦ ἐν
Κερύρα φρενοκομείου ἱατροῦ κ. Χ. Τσιριγώτου
ἀποσπῶμεν τὰς ἐξῆς πληροφορίας περὶ τῆς ἐν Ἑλ-
λάδι κινήσεως τῶν παραφρόνων: Κατὰ τὸ ἔτος
1879 εἰσῆλθον εἰς τὸ φρενοκομεῖον 34 παράφρο-
νες, ὧν 26 ἄνδρες καὶ 8 γυναῖκες. Ἀπὸ δὲ τοῦ
ἔτους 1852 — 1879 παρέμειναν νοσηλευόμενοι
131, ὧν 107 ἄνδρες καὶ 24 γυναῖκες, ἀπέμειναν
δὲ θεραπευόμενοι τὴν 31 Δεκεμβρίου 1879 ἐκα-
τὸν ἄνδρες καὶ 25 γυναῖκες. Αἱ ἡλικίαι 20—40
ἐτῶν παρέσχον κατὰ τὸ 1879 τὰ 2/3 τῶν εἰσελ-
θόντων· ἐκ τῶν εἰσαχθέντων δὲ 21 ἐπὶ 34 φρε-
νοπαθῶν εἰσὶν ἄγαμοι.

*** Ὁ Preville ἐπρότεινε ποτε εἰς τὸν διάσημον
ἄγγλον ἠθοποιὸν Garrick, διατρίβοντα ἐν Παρι-
σίῳ, νὰ ὑπάγῃ εἰς ἐξοχικὴν τοῦ οἴκου κει-
μένην παρὰ τὴν εἰς Βερσαλλίας ἄγρουν δόκον. Ὁ
Garrick εἶπε νὰ ἐπιβῶσιν εἰς μεγάλην τινὰ ἄμα-
ξαν, ὅπου καὶ καλῶς καθίσαντες, εἶπαν εἰς τὸν
ἀμαξηλάτην νὰ κινήσῃ. Οὗτος ὅμως ἀπεκρίθη,
ὅτι δὲν δύναται νὰ κινήσῃ πρὶν καταληφθῶσι καὶ
αἱ τέσσαρες θέσεις τῆς ἁμάξης του.

Ἐπῆλθε τότε εἰς τὸν Garrick μία ἰδέα, νὰ

δώση εἰς τὸν συνάδελφόν του δεῖγμα τι τῆς πρὸς μεταμώρφωσιν ἐπιδεξιότητός του. Ἐν ᾧ λοιπὸν ὁ ἀμαξηλάτης περιμένει πάντοτε τοὺς μέλλοντας νὰ καταλάβωσι τὰς δύο ὑπολειπομένας κενὰς θέσεις, ὁ Garrick ἐξέρχεται ἡσυχά διὰ μιᾶς τῶν θυρίδων τῆς ἀμάξης, περιάμπτει τὴν ἀμάξιν, μετασχηματίζει τὸ πρόσωπόν του, καὶ παρουσιάζεται εἰς τὸν ἀμαξητάτην ὑπὸ νέαν ὄλως φάνειαν.

Δις ἐπανελάβε τὸ αὐτὸ τέχνασμα, καὶ δις ἔλαβε τὴν ὑπολειπομένην κενὴν θέσιν παρὰ τοῦ ἀμαξηλάτου ὡς νέηλός τις.

Ὁ Preville ἔμεινεν ἐκστατικὸς ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ.

Ὁ Garrick καταβαίνει καὶ τρίτον καὶ ζητεῖ τρίτην φορὰν παρὰ τοῦ ἀμαξηλάτου θέσιν, ἀλλ' ὁ ἀμαξηλάτης τὴν φορὰν αὐτὴν μαστίζει τοὺς ἵππους του καὶ ἀποκρίνεται.

— Ὅλοι αἱ θέσεις εἶνε κατειλημμέναι.

Καὶ ἀναχωρεῖ ἀφ' ὧν τὸν Garrick ἐμβρόντητον.

Ἡ Γερμανικὴ τις ἐφημερὶς δημοσιεύει τὰς ἐπομένους πληροφορίας περὶ τοῦ κεντρικοῦ στρατιωτικοῦ σταθμοῦ τῶν γραμματοφόρων περιστερῶν, ὃν ἱδρύσεν ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις. Ὁ σταθμὸς οὗτος εὐρίσκεται ἐν Κολωνίᾳ ἐντὸς μοναστηρίου τινός. Καὶ τὸ μὲν κατώτερον τῆς οἰκοδομῆς μέρος χρησιμεύει εἰς κατοικίαν τοῦ διευθυντοῦ καὶ περιέχει τὰ γραφεῖα, εἰς δὲ τὸ ἀνώτερον μένουσιν οἱ περισσευομένοι.

Παραπλεύρως τοῦ οἰκοδομήματος τούτου ἐγείρεται ἰσοϋψὴς μέγας περιστερῶν ἐκ δικτυωτοῦ σιδηροῦ σύρματος, ἐν ᾧ φυλάσσονται τὴν ἡμέραν αἱ περιστερᾶι. Ἡ γύμνασις αὐτῶν γίνεται διαρκῶς διὰ τακτικῶν ἀεροδρομιῶν τὸν μὲν χειμῶνα συντόμων, μακρῶν δὲ τὸ θέρος, κέντρον δὲ, ἐν ᾧ γυμνάζονται πᾶσαι εἶνε ἡ Κολωνία, ὅθεν ἀποστέλλονται εἰς τοὺς ἄλλους σταθμοὺς τῆς Μαυρῆς, Στρασβούργου καὶ Μέντς. Ὁ κεντρικὸς σταθμὸς συνδέεται πρὸς τὸν τοῦ Βερολίνου δι' ἄλλων ἐν τῷ μεταξὺ κειμένων, πάντες δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος προορίζονται εἰς ὑπηρεσίαν τῶν εἰς τὰ δυτικὰ σύνορα τῆς αὐτοκρατορίας κειμένων φρουρίων, ὅπως προσπορίσωσιν εἰς τὰς θέσεις ταύτας τὸ μέσον ἐν περιπτώσει πολιορκίας νὰ συνεννοῶνται μετὰ τῶν ἐκτὸς.

Ἀμα ὡς τὸ κατὰστημα τῆς Κολωνίας ἀποκτήσῃ ἀρκούντα ἀριθμὸν γεγυμνασμένων περιστερῶν, ὅμοιοι σταθμοὶ θέλουσιν ἱδρυθῆ καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά μεθόρια τοῦ Κράτους. Ἡδὴ ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου ἡ Ρωσσία ἱδρύσεν εἰς τὰ πρὸς τὴν Γερμανίαν μεθόρια αὐτῆς σταθμοὺς γραμματοφόρων περιστερῶν.

Τὴν 1 Ἀπριλίου (ν), ὁ πρίγκηψ Βίσμארκ ἐώρασεν ἐν οἰκογενειακῷ κύκλῳ τὴν ἐπέτειον τῆς γεννήσεώς του. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ πρίγκηψ συνεπλήρωσε τὸ ἐξηκοστὸν ἔκτον ἔτος τῆς

ἡλικίας του, ὅπερ ἐπίστευσεν ὅτι ἔμελλε νὰ ἀποδῇ αὐτῷ ἀπαίσιον, ἢ τοῦλάχιστον λίαν ἐπικίνδυνον. Ὁ μέγας πολιτικὸς ἀνὴρ, ὅστις, καθὼς ἐγένετο γνωστὸν εἰς πάντας ἐκ τῆς ἀκριτοφυΐας τοῦ ἄλλοτε ἐξ ἀπορρήτων αὐτοῦ Μαυρικίου Busch, ἔχει τὴν δεισιδαιμονίαν νὰ θεωρῇ ἀποφράδα τὴν παρασκευὴν, φοβεῖται ἐπίσης τοὺς ἀριθμοὺς, ἰδιαζόντως δὲ τὰράττει αὐτὸν ἡ καθολιστικὴ θεὰ τοῦ ἀριθμοῦ 66.

Ὁ Μαυρίκιος Busch διηγεῖται ὅτι τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1870 ὁ πρίγκηψ Βίσμארκ ἀνέβηκεν εἰς τὴν ἐπιούσαν συνέντευξιν τινὰ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Boyer, ὑπασιπιστοῦ τοῦ Βαζαίν ἐλθόντος εἰς Βερσαλλίας ἵνα διαπραγματευθῇ μετ' αὐτοῦ, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο παρασκευή, καὶ πρὸς τούτοις 14^η τοῦ μηνός, ἡτοί ἐπέτειος τῶν μαχῶν τῆς Ἰένης καὶ τῆς Hochkirchen.

Περὶ τῶν ἰδιοτρόπων ὁρέξεων τοῦ βασιλέως τῆς Βυαρρίας ἐγράφησαν ἤδη ἱκανά. Τελευταῖον πάλιν ἐφημερίς τις ἀναφέρει τὰ ἐπόμενα. Ἐν τοῖς ἀνακτόροις αὐτοῦ, ἐν Μονάχῳ, κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως κατεσκευάσθη μικρά τις τοποθεσίαι, ὁμοίαι πρὸς τὰς ἐν Ἑλβετίᾳ ἀπαντωμένας, περιέχουσιν δὲ λίμνην ὑπὸ ὁρέων περιβαλλομένην, ὁρέων πλαστῶν, ἐννοεῖται, ὅποιαι εἶνε ἐκεῖνα, ὧν χρῆσις γίνεται εἰς τὰ θέατρα. Ὅταν ὁ βασιλεὺς περιδιαβάξῃ ἐντὸς τῆς λίμνης ἐπὶ γόνιθῳ, μεταξὺ τῶν πλαστῶν ὁρέων ἀπολύονται αἶγες, ἀλλὰ αἶγες πραγματικαί, αἵτινες συμπληροῦσι τὴν φρεναπάτην τοῦ βασιλέως, φανταζομένου ὅτι εὐρίσκεται ἐν Ἑλβετίᾳ.

Τὸν χειμῶνα ὁ ἡγεμὼν περιδιαβάξει ἐνίοτε ἐν μεγαλοπρεπεῖ ἐλκλήρῳ, οὐτινος εἰς τὰ ὀπισθενίσταται ἄγαλμα τῆς Νίκης, κρατούσης στέφανον ἀκριβῶς ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς τοῦ βασιλέως.

ΕἰΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρὸς ἀπάλειψιν κηλίδων σκωρίας ἐκ λευκῶν ὑφασμάτων ἀσφαλὲς μέσον εἶνε ἡ χρῆσις ἀραιῆς διαλύσεως ἁλατός τινος τοῦ ὑποξειδίου τοῦ κασσιτέρου, εἰς ἣν ἐμβραπτίζομενον τὸ κηλιδωμένον μέρος ταχέως ἀποχρωματίζεται. Ἐν ἐλλείψει ὁμῶς τοιοῦτου τινὸς ἁλατός ἡ χρῆσις πυκνῆς διαλύσεως ὀξυαλικοῦ ὀξέος ἐντὸς κοχλιαρίου ἐκ κασσιτέρου τιθεμένη φέρει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ἢ παρουσία τοῦ μεταλλικοῦ κασσιτέρου σπουδαίως ἐπενεργεῖ πρὸς ταχύτεραν καὶ ἐντελεστέραν ἀπάλειψιν τῶν ἐκ τῆς σκωρίας κηλίδων. Εἰς ἀμφοτέραις τὰς περιπτώσεις πρόπει τὸ ὑφάσμα μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐργασίας νὰ ἀποπλύνεται καλῶς διὰ πολλοῦ ὕδατος, ἄλλως ἐπὶκειται φόβος φθορᾶς τῶν ἰνῶν τοῦ ὑφάσματος.